

Condeiiul

Anul VIII, Serie Nouă - Nr. 248 (283), 16 Pagini, Preț: 2 lei, Perioada: 1 - 14 noiembrie 2013

ardelean

Publicația dumneavoastră preferată,
Condeiiul ardelean,
o puteți achiziționa prin
Poșta Română (abonamente
în județele Alba, Brașov,
Covasna, Harghita, Mureș și
Sibiu), prin solicitarea unui
abonament direct redacției
(pentru toate județele țării)
și de la chioșcurile de vânzare
liberă a presei din:

Județul Mureș

- Chioșcurile Centrului de
Difuzare Presă și Carte

- Târgu-Mureș, Luduș,
Târnăveni, Sovata,
Ungheni, Cristești

Județul Brașov

- Chioșcurile Roșii

- Brașov, Săcele, Codlea,
Râșnov, Zărnești

Județul Covasna

- Chioșcurile H-Press

- Sfântu-Gheorghe,
Târgu-Secuiesc, Covasna,
Baraolt

- Chioșcurile Geo-Cov

- Sfântu-Gheorghe,
Covasna,
Întorsura-Buzăului

Județul Harghita

- Chioșcurile Geo-Cov

- Toplița

România,

trezește-te!

© Condeiiul ardelean

De n-aș fi om,
aș vrea să fiu
un tricolor
uitat în Munții Apuseni.
(Adrian Păunescu)

Tuturor celor care poartă
numele **Sfinților**
Arhangheli Mihail și
Gavriil, dar și derivate ale
acestora, le transmitem
multă sănătate și un
sincer și calduros
La Mulți Ani!

9

„Atunci când banii
publici sunt
cheltuiți cu
grijă, în interesul
comunității,
și realizările sunt
pe măsură”

10-11

Moisei,
o amprentă tristă
și dureroasă
în istoria neamului
nostru românesc

Foto: Viorel Conțiu

12-13

Moții și câmpenii,
apără Apusenii

✎ Doru Decebal Feldiorean
(Sfântu-Gheorghe)

Miting după miting unguresc
în județul Covasna, care le-a luat
fața, de departe, în ultima perioa-
dă, Harghitei și Mureșului, pro-
babil cam de când le-a intrat de-
finitiv în cap lui Tamas Sandor,
președintele Consiliului Județean
Covasna, și Antal Arpad, primarul
municipiului Sfântu-Gheorghe, că
tandemul lor va fi, într-un final,
cel care va conduce spre glorie
ținutul stalinist pe care îl visează
zi și noapte, pentru că la ei este
acum puterea cea mai mare, nu la
Kelemen, Borboly, Raduly ori bă-

MARELE FIASCO UNGURESC ȘI AUTORITĂȚILE INCOMPETENTE

trânii Borbely, Marko, Frunda ori
Verestoy. Și, dacă e miting, mu-
sai trebuie să fie și mare, că așa
le place lor. Iar la urmă se dove-
dește un fiasco de proporții. Așa
a fost și pe 27 octombrie 2013 la
„marele” marș al „seculor” dintre
Chichiș și Brețcu, așa fusese pe 1
septembrie 2012 la mitingul din
centrul municipiului Sfântu-Ghe-
orghe și așa au stat lucrurile și la
cele două proteste ale ungurimii
din noiembrie 2012 împotriva pre-
fectului județului Covasna, mazi-
lit de Guvernul USL, dr. Codrin
Munteanu. Toate au fost „mari”
și toate au sfârșit într-un derizoriu
demn de comicii vestiți ai micilor
ecrane. În septembrie 2012 s-au
anunțat 100.000 și au fost 8.000,
în noiembrie 2012 s-au anunțat
mai multe zeci de mii și au fost
800-1.000 la fiecare dintre ele, iar

acum, în octombrie 2013, a fost
anunțată o prezență de 150.000
și au fost 15.000 de manifestanți.
Asta spun cifrele oficiale, asta
spune presa, inclusiv cea interna-
țională, nu poveștile de adormit
copii ale liderilor UDMR și ale
celorlalte organizații ungurești,
teleghidate toate de Budapesta, cu
mass-media propagandistică anti-
națională și antieuropeană cu tot.
Și, că astfel au stat lucrurile, puteți
citi în amplele materiale publicate
în ediția curentă a „Condeiiului
ardelean”.

Problema este, însă, alta. De
ce noi, românii, permitem să se
organizeze astfel de manifestări
vădit antiromânești și antistatale,
prin care se încalcă flagrant
Constituția și legile României,
în chiar inima Țării? Citeam nu
foarte demult, într-un material al

scriitorului Lazăr Lădăriu de la
Târgu-Mureș, că atunci când au-
toritățile statului - pe care le-am
încăunat ca să conducă Țara, nu
ca să-și facă propriile lor interese
- nu își mai fac treaba, este absolut
necesar să intervină poporul suve-
ran. Ei bine, acum este un astfel
de moment. Faptul că ungurii au
ajuns să facă chiar ce-i taie capul
în satul acesta fără câini numit
România, este atât de evident în-
cât chiar nu mai poate fi contestat.
Cum altfel se explică acordarea
ilegală, pentru 27 octombrie, a au-
torizației de miting de către Poliția
Română și Compania de Drumuri
Naționale, când era evident că nu
este permis de lege să împiedici
circulația autovehiculelor pe o în-
treagă bandă, ore în șir, pe o dis-
tanță de peste 50 de km?

(continuare în pagina 9)

Condeiu
ardeleanBilunar de
atitudine și cultură**Fondat în 2006**E-Mail: info@condeiulardelean.ro**Director fondator**
Doru Decebal Feldiorean**Tehnoredactor (DTP)**
Carmen Jelea**Tiparul executat la:**
Intact SA București**Poșta redacției:**
O.P. 1, C.P. 179
Municipiul Sfântu-Gheorghe,
Județul Covasna,
ROMÂNIA**Cititorii ne pot contacta la:**
Tel.: 0267-312.260
Fax: 0367-814.145**Editat de SC Tracia SRL**
Sfântu-Gheorghe
ISSN 1843 - 4665**Marcă înregistrată la**
OSIM NR 87664**Colaboratori**

prof. univ. dr. Petre Țurlea
 prof. univ. dr. Ion Coja
 prof. univ. dr. av. Ioan Sabău-Pop
 dr. Mircea Dogaru
 dr. Gheorghe Funar
 dr. Gheorghe Olteanu
 dr. Mircea Frențiu
 dr. Mircea Măran
 dr. Constantin Secară
 drd. Stelian Gomboș
 drd. Vasile Lechințan
 prof. dr. Ion Ranca
 prof. Ilie Șandru
 prof. Ligia Dalila Ghinea
 prof. Vasile Stancu
 prof. Rodica Pârvan
 prof. Doru Dobreanu
 prof. Alexandru Ciubică
 prof. Mihaela Vatamanu Alexandrescu
 prof. Georgeta Ciobotă
 prof. Georgeta Bucur
 prof. Virgiliu Z. Teodorescu
 prof. Corina Băragan Sporea
 prof. ing. Maria Peligrad
 prof. dr. Costel Cristian Lazăr
 prof. drd. Marcin Marynowski
 prof. Florentina Teacă
 prof. Nicolae Balint
 Pr. Preot. Florin Tohănean
 Pr. Ioan Ovidiu Măciucă
 Pr. Cristian Vlad Irimia
 Pr. Iustin Gârleanu
 Pr. Nicolae Bota
 Pr. Adrian Stoian
 Pr. Ioan Gavrilă
 col. (r) Nicolae Dărăbanț
 cercet. George Liviu Teleoacă
 ing. Ioan Paul Mărginean
 Lazăr Lădaru
 Vasile Gotea
 Dan Tanasă
 Ioan Galdea
 Costel Neacșu
 Nicolae Horia Nicoară
 Gligor Vințan

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor
publicate revine autorilor (art. 206 C.P.).*Adevărurile*

Marele fâs al secuilor

✎ Vrăjitorul din Oz(un)
(Ozun, județul Covasna)**Un secu face cât zece**

Duminică, 27 octombrie 2013, a avut loc, în județul Covasna, așa-zisul mare marș al secuilor, care a avut ca scop promovarea autonomiei teritoriale pe criterii etnice și manifestarea dezacordului pentru viitoarea împărțire regională a României, cu toate că până în prezent nu s-a ajuns la o variantă finală, ci se discută mai multe posibilități. Organizatorii evenimentului au fost autoritățile guvernamentale de la Budapesta, care și-au camuflat însă acțiunea sub poala Consiliului Național Secuiesc, o organizație fantomă, neînregistrată juridic. Practic, Consiliul Național Secuiesc nu este înregistrat oficial nici ca ONG, nici ca partid, nici ca SRL sau SA, ci există doar în folclorul verbal. Se pune întrebarea de unde a avut această organizație fără cont la bancă sau trezorerie fondurile necesare pentru a mobiliza câteva mii de oameni? Din buzunarul propriu al celor care se revendică persoane cu funcții de conducere în organizația fantomă? Să fim serioși!

Ce face un unghi bun! Zeci de mii de manifestanți, nu-i așa?!

se întindă pe o distanță de peste 50 de kilometri. Intenția a fost clară, întrucât organizatorii anunțau o participare de peste 120.000 de oameni, o cifră care ar fi fost ușor con-

anunțe o cifră nici măcar apropiată de cea a organizatorilor, textul știrii fiind: „Câteva mii de maghiari ardeleni s-au strâns pentru a solicita autonomie pentru comunitatea lor”. Deutsche Welle a prezentat, de asemenea, o știre în care a anunțat că la marș au participat „peste zece mii de oameni”. Europe Online Magazine a relatat despre marș într-o știre sub titlul „Maghiarii din România solicită o autonomie mai mare”, cifra prezentată de acest organ de presă european fiind tot de „peste 10.000 de participanți”. Peste ocean, marșul a mai fost relatat doar de U-T San Diego, care a precizat că la acesta au participat „mai multe mii de maghiari”. Deși presa ungurească a prezentat manifestația drept un eveniment epocal cu peste 120.000 de manifestanți, atenția, sau mai bine zis neatenția, acordată de presa internațională pare să confirme contrariul și să arate starea de fapt, adică minciunile sfruntate ale manipulatorilor coordonați de la Budapesta.

Poze de grup

Pentru a demonstra că într-adevăr marșul a fost „mare” și „lung”, organizatorii au promovat imagini din locurile de adunare în care în cel mai bun caz puteau fi văzuți câteva mii de oameni, deși matematica spune că în aceste locuri ar fi trebuit să fie, de fapt, zeci de mii de oameni, conform cifrelor astronomice prezentate de cei de la așa-zisul Consiliu Național Secuiesc. Să fi avut organizatorii vreo jenă să prezinte fotografii cu zeci de mii de oameni în loc de unele cu câte 1.000-2.000 de participanți? Ridicol! De fapt, toate fotografiile lansate în mass-media

100.000 de manifestanți într-o singură poză!

Acțiunea a fost gândită bine la capitolul manipulare, întrucât trebuia creată senzația că există o mare masă de oameni care susține

Zeci de mii de manifestanți autonomiști...

acest miting. Din motive tactice, manifestarea nu a fost organizată în vreo piață publică, ci ca un presupus lanț uman ce ar fi urmat să

testată de prezența în grup compact a unei mulțimi într-o piață sau undeva aiurea pe un câmp. Așadar, manipulatorii „marelui marș” au găsit de cuviință să arate cum că ar fi fost peste 120.000 de oameni la miting, în timp ce Instituția Prefectului - Județul Covasna a anunțat o participare de circa 15.000 de persoane. Evident, presa de limba maghiară a anunțat chiar și cifra halucinantă de 200.000 de participanți.

Presa străină dezumflă cifrele CNS

Așadar, oficialitățile române au estimat „marea” participare la circa 15.000 de persoane, organizatorii la peste 120.000, iar presa de limba maghiară chiar și la 150.000, 170.000 sau 200.000 de participanți. Deși s-a dorit ca furtuna în paharul cu apă să ia aspect de tornado, iată ce spune presa străină, care a relatat foarte firav „marele” marș. The Washington Post, cotidian care are totuși evidente legături cu propaganda ungurească (motiv pentru care a și alocat câteva rânduri acestui subiect), nu a îndrăznit să

Alte zeci de mii de autonomiști...**Articolul 1 din Constituție: România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.**

ediției

sunt făcute din unghiuri care să favorizeze percepția unor mase mari de oameni, dar în niciuna nu apar grupurile fotografiate integral, tocmai pentru a nu spulbera noul mit creat al solidarității maghiare pentru autonomie. Chiar și în pozele „oficiale” - în afara de cele în care se arată grupuri compacte de circa 1.000 de oameni ce se deplasează spre drumul național unde ar fi trebuit să se înșire manifestanții - apar imagini cu lanțul uman în care între participanți există distanțe de mai mulți metri sau zeci de metri. Tot matematica, bat-o-ar vina, ne spune că dacă ar fi fost la miting peste 120.000 de participanți desfășurați pe 54 de kilometri, adică pe 54.000 de metri, aceștia ar fi trebuit să fie cel puțin câte doi-trei pe fiecare metru, înghesuți umăr lângă umăr. Evident, au fost și porțiuni din traseu, cum ar fi de pildă la Ozun, care se întinde pe kilometri buni, unde gurile din lanț se întindeau pe kilometri întregi, atât în localitate, cât și în afara acesteia.

Jerpeliți și peticiți

Un aspect deloc de neglijat este dat de portretul participanților. Marea lor majoritate, deși au participat la un eveniment ce se vroia festiv, au venit îmbrăcați mult

Cu ei au trecut de sute de mii...

judetele Harghita și Covasna, totuși, explicația pare a fi alta. Numărul extrem de mare de oameni amărâți, jerpeliți și peticiți, majoritatea de vârstă a treia sau cu evidente probleme financiare, din moment ce s-au prezentat în haine foarte sărăcicioase, ar

oameni, dar la care au participat doar câteva sute. Startul în acțiunea de strângere cu arcanul a manifestanților a fost dat odată cu mitingul de susținere a actualului deputat Marko Attila, condamnat de instanță pentru ilegalități, când, pentru a aduna câteva mii de oameni în piața centrală din municipiul Sfântu-Gheorghe, UDMR a apelat la ajutorul primarilor săi pentru a aduce manifestanții cu autobuzul. Cum numărul acestora

tor pentru încălzire în perioadele reci... Nu puțini dintre participanții la marșul de duminică s-au arătat încântați de faptul că în loc să muncească câteva zile, s-au ales cu o plimbare. Marșul secuilor a fost organizat ca la carte, aceasta însemnând că în fiecare localitate de pe traseul marșului, primarii din diferite localități trebuiau să vină cu autobuzele cu manifestanți. Gолurile din mai multe localități, unde de abia erau răsfirați câțiva oameni, s-ar putea explica prin faptul că se pare că au existat scurt-circuitări ale mecanismului de persuasiune a beneficiarilor de ajutoare sociale. Circulă zvonul că primarii au încercat chiar să manipuleze familiile sărace care beneficiază de ajutorul alimentară din partea Uniunii Europene, constând în circa 30 de kilograme de alimente. Aparent, aceștia ar fi încercat să le prezinte acestor amărâți situația în mod eronat, spunându-le că ajutoarele nu ar veni din partea Uniunii Europene, ci a Ungariei, care îi sprijină astfel pe maghiarii sărăciți de români, iar pentru asta ar avea datoria morală să participe la „marele marș”. Poate nu ar fi lipsit de însemnătate ca autoritățile Statului Român să se autosesizeze în această chestiune și să cerceteze mai îndeaproape cine au fost „protestatarii autonomiști”. Un simplu control de rutină la firmele de transport care au adus oamenii la miting ar fi de ajuns pentru a intra în posesia listelor cu pasagerii,

Mii de manifestanți secu... Sau rromi?! Ce mai contează...

sub nivelul unui astfel de „eveniment istoric”. Se vedea de la distanță că participanții, deși se simțeau stingheri în „hainele de sărbătoare”, acestea erau ponosite, vechi și jerpelite. Deși la prima vedere ar putea fi acuzată sărăcia lucie marca UDMR din

putea avea explicația într-o manevră pe care UDMR a mai folosit-o și cu alte ocazii. Astfel, bazinul de manifestanți pro-autonomie subțindu-se substanțial, UDMR s-a aflat de-a lungul timpului în situații jenante în care anunța mitinguri de protest cu mii de

Președintele UDMR, Kelemen Hunor, între zeci de mii de manifestanți...

era prea mic, primarii se pare că au găsit metoda de a „tocmi” protestatari. Astfel, la miting, majoritatea participanților era constituită din angajații primăriilor și instituțiilor subordonate acestora, precum și din cei ai instituțiilor controlate de udmeriști, care, pentru participarea de câteva ore la proteste, primeau restul zilei liber și astfel se mai și „puneau bine” cu șefii. Chestiunea era prezentată oarecum ca o atribuție din „fișa postului”. O altă metodă de a aduce protestatari cu japca brevetată de UDMR este manipularea beneficiarilor de ajutoare sociale, în special a celor care primesc venitul minim garantat și care trebuie să lucreze în folosul comunității pentru banii primiți ca ajutor de la stat. Acestora li s-a propus ca în schimbul celor câteva zile de muncă să participe la o zi de muncă, propunere îmbrățișată cu ușurință de beneficiarii de ajutoare sociale, mai ales sub presiunea aluziei că în cazul în care nu vor participa, primarul îi va „pedepsi” și le va anula drepturile bănești. Aceeași situație și în cazul persoanelor care beneficiază de aju-

Liderul Jobbik, Vona Gabor, tot între zeci de mii de manifestanți...

liste pe care transportatorii au obligația să le întocmească, pentru ca apoi acestea să fie confruntate cu bazele de date cu beneficiarii de ajutoare sociale ale primăriilor de unde au venit protestatarii. N-ar fi exclus ca astfel de controale să se soldeze chiar cu dosare penale! .

Preoți maghiari rugându-se împotriva Constituției României și a Tratatului de Pace de la Trianon

FORUMUL CIVIC AL ROMÂNILOR DIN COVASNA, HARGHITA ȘI MUREȘ

Comunicat

„Marele marș al secuilor”

din 27 octombrie 2013,

ANTIROMÂNESC, ANTISTATAL ȘI ANTIEUROPEAN

Poziția societății civile românești din județele Covasna, Harghita și Mureș față de dezideratele eminamente politice formulate cu ocazia desfășurării „marșului secuiesc”, respectiv a „lanțului pentru autonomie între localitățile Chichiș și Brețcu”, din data de 27 octombrie 2013, a fost exprimată anterior, prin memorandumurile adoptate de către Adunarea reprezentanților românilor din județele Covasna, Harghita și Mureș, din 18 noiembrie 2006, de la Izvoru-Mureșului, și de Adunarea Forumului Civic al Românilor din județele Covasna, Harghita și Mureș (FCRCHM), din 20 martie 2010, de la Toplița.

În numele celor aproape 400.000 de români din județele Covasna, Harghita și Mureș, FCRCHM consideră că cetățenii români de etnie maghiară din România, și în mod deosebit cei din județele unde sunt numeric majoritari, beneficiază de drepturi și libertăți necesare păstrării și afirmării identității culturale, la nivelul standardelor europene, și chiar peste acestea. Cei care au nevoie de instrumente legale și pârgii eficiente care să le asigure dăinuirea identitară în acest areal, sunt românii din aceste județe, care sunt discriminați în propria lor țară. De aceea, **românii din cele trei județe, reprezentând aproape 40% din totalul populației acestora, nu doresc refacerea formulei staliniste de tristă amintire a Regiunii Autonome Maghiare.**

Din toate apelurile făcute de organizatorii „marșului secuiesc”, precum și din discursurile rostite cu această ocazie, reiese clar excluderea oricărui element românesc de la acest eveniment, inclusiv a simbolurilor României, fiind etalate doar drapele secuiești și ungurești; așadar, mesajul a fost clar: adversarul nu este doar cel declarat deschis - „puterea politică română”, ci **tot ceea ce este românesc.** În aceste condiții, organizatorii să nu se aștepte la simpatia românilor și a opiniei publice oneste internaționale față de această încercare de demonstrație de forță politică ostilă față de țara și națiunea ai cărei cetățeni sunt.

Comitetul Director al FCRCHM reamintește organizatorilor marșului faptul că, în toate dezbaterile publice organizate în acest an pe tema regionalizării și a reorganizării administrativ-teritoriale a României, **varianta**

înființării unei regiuni formată din actualele județe Covasna, Harghita și Mureș, prin acordarea priorității criteriului etnic, nu este susținută de niciun partid politic, ori formațiune civică românească și nici de către mediul academic românesc.

Din discursul și atitudinea organizatorilor marșului reiese clar și scopul autonomiei: purificarea etnică de români a zonei sau, mai precis, legalizarea și definitivarea purificării etnice. Într-adevăr, liderii maghiari aflați perpetuu la conducerea județelor Covasna și Harghita nu mai au ce să înlăture, românii au fost deja înlăturați din funcțiile importante, toate posturile din administrația publică locală fiind deținute *disproporționat și discriminativ* în defavoarea românilor.

Dezideratul liderilor maghiari de „*a forma o autonomie, care să le permită să decidă singuri în privința obiectivelor*”, exprimă clar scopul excluderii românilor de la conducerea celor două județe. Sfidând adevărul istoric, și disprețuind populația de naționalitate română din județele Covasna și Harghita, conducerile administrației locale ale acestor județe continuă promovarea conceptului și imaginii unui „*ținut secuiesc*” în istoria și prezentul căruia românii nu se regăsesc și a căror strategii de dezvoltare pentru viitor sunt elaborate, cu excluderea totală a voinței românilor din zonă și a celor din conducerea Țării.

Susținătorii formării unei enclave etnice maghiare, în inima României, și care vorbesc despre dorința „*de a decide în legătură cu destinul nostru, în legătură cu destinația impozitelor plătite de noi*”, omit faptul că Harghita și Covasna se află printre cele mai subvenționate județe din România - „*peste jumătate din banii pe care îi utilizează provin de la bugetul României, în timp ce Capitala oferă aproape 75% din PIB-ul realizat, României. În ciuda acestui ajutor, din punctul de vedere al contribuției la PIB-ul României, Harghita se află pe locul 31, iar Covasna pe locul 41 (penultimul)*”.

În discursul public al organizatorilor marșului și al liderilor de opinie care au mediatizat evenimentul, sunt folosite și expresii extremiste care îi jignesc pe români: „*șterpelirea pământului natal*” etc., de parcă zona aceasta a noastră este exclusiv pământ natal

al secuilor, ceea ce nu este decât o imagine falsă promovată în mentalul colectiv maghiar de cei care susțin separatismul pe criterii etnice. Din această perspectivă, înseamnă că tratatele internaționale care stau la baza ordinii europene s-au întemeiat pe „șterpelire”? Dacă Tratatul Internațional, de la Versailles de după 1918 și de la Paris din 1947, sunt „șterpeliri”, cum să numim noi, românii, cu continuitate neîntreruptă de 6.000 de ani, mai înainte de vestita cultură Cucuteni - una dintre primele culturi ale Europei, acapararea pământurilor noastre, între secolele IX-XII și în perioadele următoare? Am putea foarte bine să solicităm și noi umplerea câmpurilor cu însemne, statui și plăci comemorative, că doar avem tăblițele de la Tărtăria, tot din Ardeal! Noi nu trebuie însă să ne inventăm simbolurile, noi le avem, și poate că ar fi mai bine, pentru sănătatea climatului public, ca liderii maghiari să nu mai manipuleze istoria. În județele Covasna, Harghita și parțial Mureș din mijlocul României - **pământ natal al poporului român cu cea mai mare densitate de cetățeni dacice și castre romane după Țara Hațegului - se produce un fenomen antieuropean de enclavizare nemăiîntâlnit în Europa.** Comunitatea maghiară se transformă într-o masă etnică închisă, blocată între propriile frontiere mentale, obsesiv segregționiste.

În campaniile de presă care au precedat „marșul secuiesc” (**vezi paginile 6-7**), sunt exprimate și atitudini antioccidentale, din cauză că Europa nu se raliază acestor poziții extremiste. Medievalizarea Europei prin spargerea ei în ducate și principate după criteriul unor națiuni inventate de interesele unor potenți locali este respinsă de instituțiile europene. Un exemplu îl constituie, în acest sens, respingerea de către Comisia Europeană a proiectelor așa-numitului Consiliu Național Secuiesc (**unealtă politică cu scopuri declarate față de anticonstituționale, fără niciun statut legal în România, dar tolerată cu inexplicabilă nepăsare de autoritățile române, deși e scoasă mereu la înaintare în prima linie a antiromânismului, proclamând că „vor să facă uz de dreptul la autodeterminare și pe baza acestui drept solicită autogovernarea Ținutului Secuiesc”**) și ale UDMR, referitoare la obținerea autonomiei „Ținutului Secuiesc”.

În acest context, „marșul secuiesc” este un demers nu doar antiromânesc, ci și unul antieuropean.

Firește că Europa operează cu principiile nobile ale acceptării alterității etnice, religioase și ale toleranței. Ce toleranță poate să ofere Europei astfel de marșuri antiromânești menite a-i intimida pe simplii locuitori români și de altă etnie decât cea maghiară din zonă?

Afirmarea unei etnii se face prin cultură și civilizație, nu prin demonstrații de forță împotriva altor etnii. Maghiari locuiesc și în alte zone ale României, astfel că ideea de autonomie teritorială pe criterii etnice în zonă este o absurdă invenție a vârfurilor extremiste maghiare care nu poate sfârși decât într-o fundătură, dar care, pe lângă celelalte necazuri ale vremii, ne fac, până atunci, tuturor, români și maghiari, viața mai grea și mai amară.

Românii nu vor accepta niciodată constituirea unei enclave etnice în inima României!

Dezideratul CNS, exprimat cu ocazia marșului, de a „*restabili ordinea și normalitatea în Ținutul Secuiesc*”, a însemnat și înseamnă pentru românii din zonă asuprire, umilințe, intoleranță și, în cele din urmă, asimilare.

Afirmația cuprinsă în „Proclamația CNS” potrivit căreia „*Ținutul Secuiesc este patria comună a tuturor locuitorilor săi, indiferent de apartenența lor națională, etnică sau lingvistică, drept urmare autogovernarea internă, autonomia teritorială va însemna garanția instituțională a egalității depline și efective pentru toți locuitorii Ținutului Secuiesc*” nu cuprinde decât vorbe goale, de prost pe cei neștiutori. **Cetățenii români, indiferent de naționalitatea lor, au, așa cum scrie în Constituție, o singură patrie, comună, și aceasta este România.**

În anii de după evenimentele din decembrie 1989, și fără instituționalizarea autonomiei „ținutului secuiesc”, românii din județele Covasna și Harghita au fost marginalizați, discriminați și supuși asimilării.

O mărturie grăitoare o reprezintă, în acest sens, rezultatele finale ale Recensământului populației și locuințelor, potrivit cărora românii din județele Covasna și Harghita, în perioada 1992-2011, au scăzut cu 20%, cu mult peste scăderea concetățenilor maghiari.

Este îngrijorător pentru orice

om responsabil de siguranța familiei și țării sale, faptul că manifestările așa-zis civice, dar în realitate politice, antistatale, se fac deja deschis, sub coordonarea Budapestei și a UDMR, iar printre manifestanți se numără și membri ai mișcărilor extremiste precum Garda Maghiară și Mișcarea Tinerilor Maghiari din cele 64 de Comitate, dar și ai partidului de extremă dreaptă Jobbik, membru al Parlamentului Ungariei.

La fel de regretabilă și îngrijorătoare este și situarea printre principalii promotori și incitatori ai participanților la marș a clericilor „bisericeilor istorice maghiare”, care îndeamnă enoriașii la astfel de manifestări politice ostile, în loc să-și îndeplinească menirea de a propovădui iubirea față de aproapele, sădind în schimb semințele urii și resentimentele istorice revanșarde în sufletul credincioșilor lor.

Prin numărul participanților (care a fost mult sub așteptările organizatorilor, circa 15.000, față de 100.000 declarați de aceștia), prin coloratura politică a organizatorilor (parteneriatul nefiresc dintre CNS, UDMR, PCM, PPMT), prin conținutul și mesajul discursurilor prezentate, **întreaga manifestare are un evident caracter electoral pentru viitoarele alegeri din Ungaria și cele din România, fiind departe de interesele și problemele reale ale comunității maghiare din România.**

FCRCHM a militat întotdeauna pentru buna conviețuire și înțelegere cu toți concetățenii de etnie maghiară și de alte etnii, bazată pe respectul reciproc, în spiritul valorilor comune creștine și europene, dar a dezavuat și combătut excesele adeptilor separatismului etnic și antiromânismului.

În acest spirit, adresăm chemare frățască tuturor celor care vor să reaclădim încrederea și bunăînvoire pe aceste binecuvântate locuri, în spiritul valorilor fundamentale creștine și a vieții care dimpreună ne leagă, ca să trăim mai bine în patria noastră comună, România, de a participa în număr cât mai mare, cu sufletul, dar și cu trupul, la manifestările organizate cu ocazia sărbătoririi Zilei Naționale a României, pentru a cinsti așa cum se cuvine împlinirea a 95 de ani de la Marea Unire de la 1 Decembrie 1918.

Biroul de presă

27.10.2013

Asociația „Țara Iancului - Iubirea Mea” Deva, județul Hunedoara

Către Forumul Civic al Românilor din Covasna, Harghita și Mureș

MOTTO: „În tinerețea mea am iubit și admirat mult poporul maghiar atunci când a fost oprimat și vărsa lacrimi amare. Dar, mai târziu, când l-am studiat îndeaproape, și când m-am convins de nedreptățile pe care le comite față de celelalte naționalități care locuiesc cu el în Ungaria, am început să detest șovinismul lui. Sunt convins că în afara Ungariei nu există nimeni care să aibă aceleași simțăminte...”

(BJORNST JERNE BJORNSEN - laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1903, în „Neue Freie Presse”, la 19 octombrie 1906)

Față de Comunicatul dumneavoastră nr. 25/27.10.2013, pe care ni l-ați transmis în legătură cu marșul de astăzi al cetățenilor români de etnie maghiară și a unor prieteni de-ai lor, care s-a desfășurat prin ținuturile multimilenare daco-române secuizate și, mai ales, maghiarizate, ne solidarizăm cu întreg conținutul comunicatului și îl susținem fără rezerve.

Răsfățul clasei politice românești față de UDMR dovedește încă odată teza carteziană că „*Somnul rațiunii naște monștri*”. Oare toți românii din Transilvania ar trebui și ei să organizeze un marș care să înconjoare teritoriul fostului Principat al

Transilvaniei?

Marșul maghiarilor de astăzi nu face decât să ne reamintească tezele rasiste ale extremismului unguresc care stau la baza genocidului transilvan desfășurat sistematic sute de ani și care urmărea și urmărește distrugerea sau măcar umilirea Neamului Românesc de pe aceste meleaguri. Așa a fost în 1848-1849, când, neținând seama de voința plebiscitară exprimată în cele trei adunări de la Blaj, au provocat genocidul încă neasumat și nepedepsit soldat cu 200 de sate distruse și 40.000 de morți în lupte sau tribunal de sânge; așa a fost și în anii care au urmat (Memorandumul), 1918, grozăviile de la Ip, Trăznea și toată Transilvania din perioada anilor 1940-1944; așa a fost și în zilele noastre, când un gâde, de asemenea rămas nepedepsit, spânzură „păpușa” unui erou român. Din păcate, „*fantasma imperiului ungar străbate și azi toate proiectele de lucru ale politicii ungare*” (Raoul Șorban - 1990). Sunt de aceea și azi valabile cuvintele dr. Ioan Rațiu din discursul său în fața Curții de Jurați din Cluj (1894): „*Prin spiritul de intoleranță, printr-un fanatism fără seamăn în Europa, osândindu-ne veți izbuti numai să dovediți lumii că maghiarii sunt o notă discordantă în concertul civilizațiunii*”. Așa a fost, așa a rămas clasa politică maghiară, „*o notă discordantă în concertul civilizațiunii*”, lucru dovedit de ei înșiși și prin acest marș de astăzi pe pământurile României, „*stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil*”.

Cu stimă,
ing. Ioan Paul Mărginean,
președinte fondator

27.10.2013

Federația Națională a Românilor Persecutați Etnic „PRO MEMORIA 1940-1945”

Comunicat de presă

În ziua de 12 octombrie 2013, între orele 10-19, în sala 150 a Facultății de Mecanică a Universității „Politehnica” din Timișoara, sub egida Federației Naționale a Românilor Persecutați Etnic „PRO MEMORIA 1940-1945”, s-a desfășurat simpozionul „**Ardealul pământ românesc**”, ediția a V-a, organizat de Asociația Foștilor Refugiați, Strămutați și Expulzați din Ardealul de Nord - ARDEAN Timișoara, afiliată la FNRPE.

Participanții la simpozion și-au exprimat nemulțumirea și revolta față de evoluțiile negative din societatea românească vizând: retrocedările ilegale de imobile; tentativele de reanimare a unor sechele administrative staliniste de tristă amintire; lipsa de reacție a autorităților publice față de acțiunile concertate împotriva unității și integrității țării, de subminare a economiei naționale și de distrugere a mediului.

Dacă nu se iau măsuri urgente pentru curmarea evoluțiilor negative din societatea românească, riscăm să lăsăm moștenire urmașilor noștri o țară deșertică, depopulată și dezmembrată, îndatorată peste măsură și fără nicio perspectivă pentru tână generație.

Față de această situație, participanții la simpozion solicită Președinției, Parlamentului și Guvernului României următoarele:

1. Să se ia măsuri urgente pentru curmarea retrocedării ilegale de imobile foștilor proprietari sau urmașilor acestora, care au fost despăgubiți pentru aceste proprietăți în cadrul *procesului optanților*, a imobilelor care au fost în administrarea *Statusului Catolic Ardelean* și a retrocedărilor pe baza unor documente false. Considerăm că este necesară anularea tuturor restituirilor abuzive și restabilirea situației anterioare, fie și pe calea instanței de judecată.

2. Să se excludă orice variantă de reconstituire a Regiunii Autonome Maghiare, o relicvă administrativă și politică stalinistă de tristă amintire, constituită pe criterii etnice. Orice autonomie teritorială pe criterii etnice trebuie considerată un atentat la integritatea și suveranitatea țării și pedepsită ca atare. Apreciem că orice discuție pe tema „ținutului secuiesc” este inutilă și neavenită, având în vedere rezultatele ultimului recensământ al populației României, potrivit căruia s-au declarat secui un număr nesemnificativ de persoane. Pe de altă parte, „scaunele secuiești” sunt entități administrative revolute, ele aparțin Evului Mediu. După instituirea Monarhiei Austro-Ungare (Dualismul austro-ungar), autoritățile maghiare de la Budapesta au decis imediat, în 1867, desființarea scaunelor secuiești, iar în locul lor au apărut mai multe comitate (*vármegység*). Reforma administrativă de după 1870 a confirmat redistribuirea secuilor în mai multe comitate alături de alte etnii, secuii nemaiaivând privilegiul autonomiei. Scaunele secuiești au rămas desființate de administrația ungară și la reforma administrativă din 1876, teritoriul rămânând împărțit în comitate. Într-o Europă Unită ar fi absurd să revenim la o structură administrativă dinainte de 1867 și să creăm în mijlocul României enclave - bantustane, constituite pe criterii etnice. Pentru soluționarea mai fermă a acestei probleme, vă rugăm să aveți în ve-

dere și respingerea de către Comisia Europeană a cererii liderilor UDMR, PPMT, CNS privind acordarea autonomiei pe criterii etnice.

3. Să se solicite, **urgent și imperativ**, instituțiilor publice să reprime energic orice fel de acțiuni care aduc atingere unității și integrității Statului Român ori aduc atingere valorilor unanim acceptate de Uniunea Europeană. România, țară membră a Uniunii Europene, nu poate constitui teatrul unor manifestări șovine, iredentiste și antisemite. România nu este un sat fără câini, **în care să facă vizite private și să lanseze tot felul de provocări demnitarilor unor țări vecine, unde sunt reabilitați și comemorați criminali de război sau autori ai unor opere extremiste, șovine și antisemite**. Trebuie interzisă arborarea de drapele și de însemne neautorizate de Statul Român.

4. Federația noastră cere imperios să se interzică folosirea cianurilor pentru tratarea minereurilor aurifere și exploatarea rezervelor de minerale și gaze ale țării prin metode agresive pentru mediu.

5. Mai solicităm, în baza drepturilor cetățenești prevăzute și garantate prin Constituție, să se interzică tăierea ilegală și irațională a pădurilor, exportul lemnului neprelucrat, sub formă de bușteni sau cherestea, din avuția Țării. Este necesară obligarea tuturor agenților economici care taie arbori să împădurească o suprafață dublă din același sortiment de arbori.

6. Introducerea în programa școlară, alături de studierea Holocaustului, și a studierii persecuțiilor economice, sociale sau politice la care au fost supuși românii din Transilvania și lupta lor pentru egalitate în drepturile constituționale cu minoritățile conlocuitoare. Membrii federației noastre sunt foarte dezamăgiți de prestațiile tuturor guvernelor post-decembriste de la București, care nu au fost capabile să stopeze discriminarea românilor ardeleni în propria lor țară și să rezolve respectarea drepturilor cetățenești ale acestora, în baza legislației naționale și la standardele Uniunii Europene.

7. Cerem acreditarea în regim de urgență a Complexului Muzeal „Andrei Bojor” din Mureșenii de Câmpie, comuna Palatca, județul Cluj, ca „**Muzeu Național al Refugiaților**”, care să funcționeze direct în subordinea Ministerului Culturii. Acest complex muzeal este unic în Țară, el a fost construit cu efortul foștilor refugiați, expulzați și deportați din perioada 1940-1945. El cuprinde șapte clădiri, obiecte, cărți și documente referitoare la prigonirea românilor din Transilvania, la crimele horthysto-fasciste săvârșite la Țaga-Sucutard, Mureșenii de Câmpie și la Holocaustul evreilor ardeleni. În cadrul Muzeului funcționează și un Centru pentru studiul istoriei și sociologiei refugiului românesc. Pentru a putea funcționa la parametri normali și pentru a putea fi dezvoltat în viitor, este necesară trecerea lui în directă subordine a Ministerului Culturii.

Informații mai detaliate despre acest muzeu pe site-ul:

www.muzeulrefugiatilor.eu.

Timișoara, 12 octombrie 2013

Consiliul Director, în numele căruia semnează:
prof. univ. dr. ing. Barbu I. Bălan,
președinte executiv

Centrul European de Studii Covasna-Harghita

Sinteză documentară referitoare la „marșul secuilor” din 27 octombrie 2013

Marele marș al secuilor

„Să fim cât mai mulți și să arătăm lumii că nu permitem șterpelirea pământului natal al copiilor noștri! - se menționează în apelul dat ieri publicității de către Csiki Sandor, președintele Asociației pentru Familiile Numeroase din Transilvania. Maghiarii secuiei care fac parte din familia numeroasă sau din familia mai mici sunt chemați la Brețcu cu drapele secuiești și în port popular secuiesc, exprimându-se astfel ideea că noi nu dorim asimilare, ci autonomie!

Întreaga manifestare va fi transmisă de posturile comerciale locale de radio și tocmai din această cauză, organizatorii le cer celor care se pregătesc să participe la protest să aibă asupra lor radiouri portabile care dispun de frecvența MHH și să pornească aceste aparate după slujba religioasă ecumenică, să le regleze pe frecvențele anunțate în unele locuri de întâlnire. În lipsa aparatelor de radio, coloanele s-ar izola, și tocmai din această cauză este deosebit de important ca pe distanța de 54 de km să existe cel puțin 3.000 de radiouri portabile.”

(Demeter J. Ildiko, „Haromszek”, nr. 7.025, 22.10.2013)

De ce să mărsăluim?

„Pe marginea marelui marș al secuilor care ar trebui să aibă loc duminică, există foarte multe idei eronate, este generată o atmosferă falsă și o dezinformare. Evenimentul a fost numit deja un pelerinaj al tristeții, o agitație iresponsabilă provocată de alcool, un marș al husarilor din turtă dulce. Există persoane care își manifestă temerile față de drepturile românilor care trăiesc aici și califică marșul de protest drept un act inutil de prezentare a identității maghiare. Alții fac gesturi dezaprobatoare: autonomia nu va conduce oricum nicăieri și cine ar putea garanta că am putea trăi mai bine?

Lucrul cel mai important pe care trebuie să îl știe toată lumea este că noi vom ieși în stradă nu împotriva a ceva (a cuiva), ci pentru ceva. Nu dorim scindarea, nu dorim să îi înlăturăm pe românii care trăiesc aici. Indiferent că este sau nu pe placul unora sau al altora, Pământul Secuiesc este și pământul lor natal, la fel cum este și pământul nostru natal. Dorim să creăm o lume în care copiii, nepoții noștri să se poată simți acasă și să își poată edifica viitorul, în calitate de maghiari. Dorim să decidem în legătură cu destinul nostru, în legătură cu destinația impozitelor plătite de noi. Nu vrem să pândim ca asupriți ce redistribuie Bucureștii și unde ajung contribuțiile noastre, în funcție de dorințele guvernelor. Autonomia înseamnă ca noi să putem dispune în legătură cu ceea ce ne acordă acest pământ. Este naiv cel care crede că de mâine ne vom trezi într-o lume mai bună, însă acest lucru poate însemna o șansă, o speranță. Nici politicianii noștri aleși nu ar mai putea arăta spre București în cazul în care lucrurile nu merg așa cum trebuie.

Trebuie să știe, să știm că vor avea de în-deplinit o muncă serioasă cei care se angajează să se ocupe de sarcinile de conducere. Această regiune ar trebui redresată și din punct de vedere economic, iar după promisiunile electorale ar trebui să urmeze acțiuni bine gândite. Depinde doar de noi.

Toate acestea par un lucru naiv și imposibil de obținut, însă fără dorințe și fără proiecte bine formulate și fără obiective nu există progres. Trebuie să devenim indivizi autonomi, trebuie să știm exact ce vrem, doar atunci avem șanse de izbândă. Cel mai important prim pas în acest sens este să ocupăm duminică, într-un număr cât mai mare, tronsonul de drum Chichiș-Brețcu. Trebuie să facem acest lucru chiar dacă avem dubii și întrebări fără răspuns, deoarece masa, voința comună oferă o mare putere, oferă răs-

puns la multe întrebări și ne risipește dubiile. În cazul în care vom fi mulți, vom câștiga credință, putere și viitor. Acest lucru nu ni-l poate lua nicio putere română.”

(Farkas Reka, „Haromszek”, nr. 7.025, 22.10.2013)

Marșul va fi lung, nu doar mare

„La sfârșitul săptămânii va avea loc marele marș al secuilor, pentru care organizatorii se pregătesc în forță. Până acum, în ce privește evenimentele de mai mare amploare organizate pentru autonomie, nu se știa dacă acestea sunt organizate sau susținute din tot sufletul, din toată inima de toate formațiunile maghiare. Acum se vede că fiecare susține manifestarea, staff-urile lucrând pentru reușita acesteia. Dar se observă și faptul că staff-urile lucrează, deocamdată, separat, dar ceea ce se întâmplă, din punctul de vedere al unității, este mult mai mult ca până acum. Ceea ce este surprinzător, este faptul că UDMR a predat statutul de organizator principal al acțiunii de protest, CNS-ului. Până acum, relația dintre cele două organizații era contradictorie, dar, în prezent, uniunea a predat rolul principal, în totalitate, Consiliului Național Secuiesc, care reprezintă un exemplu bun în interesul unității, în cazul în care nu va profita de această manifestare, de încrederea primită pentru a îmbunătăți indicatorii de popularitate ai altor partide. Important ar fi ca aspirațiile autonomiste să și le asume în mod unitar diferitele grupuri de interese politice, și se pare că, pentru aceasta, cel mai potrivit partener civic este considerat CNS-ul.

Marșul - dincolo de semnificația faptului că glasul, să sperăm, a multor zeci de mii de secui să le dea de gândit celor care trebuie să se gândească la revendicările noastre - ar fi important să fie un prim pas în planul de acțiune. Fiii mei umblă la șah, și câteodată mai arunc câte o privire în cărțile lor. Prima concluzie pe care am tras-o din acestea este că, cel care prevede mai mulți pași, acela duce jocul. În ce privește autonomia, nu sunt suficiente înflăcăările de moment, este nevoie de o acțiune sistematică, derulată în pași. Trebuie să recunoaștem faptul că situația demonstrează că nu putem să ne obținem obiectivele pe cont propriu. Aici, acasă trebuie să le obținem, dar este nevoie și de parteneri externi. În cazul în care nu vom obține încredere și simpatie din străinătate, puterea română va mătura permanent de pe masă această problemă, bazându-se tocmai pe indiferența sau dezinformarea internațională.

Bineînțeles că principalul nostru aliat trebuie să fie țara mamă. Din păcate, tratatul bilateral dintre România și Ungaria a fost deja încheiat, și am întârziat și momentul intrării în Uniunea Europeană, fără să formulăm clar problema autonomiei. Acum, pornind de la actuala situație, trebuie să găsim calea corectă, care, dacă avem în vedere atmosfera de la nivelul Europei, nu este ușoară. Bruxelles se ascunde cu lașitate din fața problemei, pentru care, cu siguranță, îi va fi agățat un proces de gât (se pare că a respins ilegal inițiativa cu privire la drepturile minorităților), dar acest lucru este încă departe. Până atunci, noi nu avem voie să stăm degeaba, după cum am precizat, avem nevoie de un plan de acțiune serios, care să mențină pe ordinea de zi aspirațiile autonomiste.

Trebuie să existe o armonie între diplomația ungară și acțiunea noastră internă. Acum există cel mai bun prilej pentru aceasta, având în vedere că, UDMR nu se află la guvernare, nu sunt în joc fonduri de dezvoltare dacă dau glas drepturilor, dacă cooperează pentru acestea cu diplomația de la Budapesta.

Și în exterior trebuie să comunicăm permanent această cerință, dar speranța trebuie păstra-

tă și în interior, în cadrul comunității, aceasta fiind informată în privința posibilităților. Trebuie să se acorde o mare atenție celei din urmă, având în vedere că foarte mulți oameni au devenit mai săraci, și-au pierdut credința, posibilitățile s-au limitat odată cu criza. Iar acești oameni nu consideră scopurile politice ca fiind primordiale (total îndreptățit), ci ar dori să primească soluții, în primul rând, la problemele lor existențiale (la fel cum spunea un cunoscut de-al meu referitor la aspirațiile de centralizare: nu mă interesează de unde primesc banii, dar să-i primesc, măcar).

Sunt foarte multe de făcut, și sper că, unitatea de la sfârșitul săptămânii nu va ține până la sfârșitul manifestării, ci se va întrupa în acțiunea comună permanentă. În orice caz, trebuie să știm ce direcție urmăim, deoarece marșul nu va fi doar mare, ci și lung.”

(Isan Istvan Csongor, „Hargita Nepe”, nr. 200, 21.10.2013)

Invitație pentru presă

„În data de 27 octombrie 2013, vă invităm cu drag la Marele Marș al Secuilor, care începe cu o slujbă religioasă ecumenică -celebrată în aer liber, de la ora 11.00 - și care se derulează între orele 12.00-13.30. Amplul protest inițiat de Consiliul Național Secuiesc își ridică glasul împotriva preconizatei reorganizări administrative a României, respectiv în favoarea autonomiei teritoriale a Pământului Secuiesc. Vom forma cea mai lungă coloană din toate timpurile, de o lungime de 54 km, între localitățile Brețcu și Chichiș. La protest sunt așteptați aproximativ 150.000 de oameni din Transilvania, Ungaria și lumea întreagă. Acțiunea organizată după modelul Marelui Marș din Washington, derulat în urmă cu o jumătate de secol, atrage atenția lumii întregi asupra situației Pământului Secuiesc, asupra revendicării autonomiei de către membrii comunității de etnie maghiară, care trăiesc aici în majoritate.

Simultan cu Marele Marș al Secuilor, în mai multe orașe (capitale) din Europa și Statele Unite ale Americii, între care și numeroase orașe din țara-mamă, în Budapesta, Viena, Stuttgart, Zurich, Helsinki, Stockholm, Londra, Washington, Los Angeles, Toronto, vor fi derulate proteste de simpatie. Acțiunea va fi transmisă în direct de posturile Duna TV și Kossuth Radio, emisiunea radio, redactată în limba maghiară de Serviciul de presă al Consiliului Național Secuiesc, urmând să fie difuzată pe frecvențele radio locale, iar pe internet ea putând fi accesată pe adresa <http://radio.szekler.com/index.php/radio-fooldal/46-szekler-radio>. Pentru acest eveniment, organizatorii amenajează un centru de presă în incinta Motelului de la intersecția spre Reci (coordonate GPS: X=25.91095, Y=45.85165), tot aici fiind asigurată traducerea sincron maghiaro-română și maghiaro-engleză.

Trebuie să atragem atenția lumii întregi asupra faptului că violența de stat, prin care ar urma să fie forțată integrarea Pământului Secuiesc într-o regiune cu populație majoritară română, contravine moștenirii constituționale comune a statelor membre ale Uniunii Europene, angajamentelor internaționale asumate de România. La petiția noastră adoptată în 10 martie 2013, Ziua Libertății Secuiești, și înaintată guvernului român, nu am primit niciun răspuns. Guvernul României nu dorește să poarte un dialog cu reprezentanții secuimii, în locul consultării populației, împarte - sub titlul reformei administrative - mai nou județele țării - ca pe o moșie feudală - între liderii partidelor aflate la guvernare. Singurul răspuns demn îl constituie intensificarea protestelor internaționale, iar aici, acasă, opoziția manifestată deschis, în masă, față de voința guvernamentală.

Vă rugăm să participați, în măsura posibili-

tăților, la Marele Marș al Secuilor, să transmiteți știri despre acest eveniment. Ferencz Csaba, vicepreședintele CNS responsabil cu informarea, 21 octombrie 2013 / Sfântu Gheorghe.”

(www.sznt.ro)

Marele marș secuiesc / În direct în presă

„Presă din Ungaria se va ocupa de marele marș secuiesc difuzând în direct pe posturile Duna TV și Radio Kossuth. Redactorii vor prezenta pe scurt localitățile participante, scopul inițiativei și programul din acea zi. Din cele 12 locuri în care vor avea loc slujbe religioase, telespectatorii vor putea urmări slujba de la Târgu-Secuiesc. În emisiune vor lua cuvântul liderii politici maghiari din Transilvania și personalități ale vieții publice. În emisiunea Heti Hirmondo se va transmite în direct de la Târgu-Secuiesc. În cadrul acestei transmisiuni, vor sta pentru prima oară la aceeași masă liderii partidelor politice maghiare din Transilvania: Toro T. Tibor, președintele PPMT, Biro Zsolt, președintele PCM, și Borbely Laszlo, vicepreședintele UDMR. La emisiunea în care va fi dezbătută înființarea minimului transilvănean va participa și Izsak Balazs, președintele CNS.”

(Vary O. Peter, „Haromszek”, nr. 7.023, 19.10.2013)

Marele marș al secuilor

„În cadrul conferinței de presă susținute pe tema pregătirilor pentru marele marș al secuilor, Szep Bela, președintele din Baraolt al PPMT, și Bocz Zoltan, liderul din Bazinul Baraolt al CNMT, au precizat: în fiecare localitate au fost desemnați responsabili la care participanții se pot înscrie până joia viitoare. La Vârghiș, Farkas Domokos, la Bodoș, Gaspar Jenő, la Doboseni, Benko Bela, la Tălișoara, Tokos Sandor, la Brăduț, Tokos Zsolt, la Biborteni, Kencse Sandor, la Racoșu de Sus, Peter Judit, la Căpeni, Szabo Attila, la Belin, Kozma Albert, la Bățanii Mici, Boda Csaba și la Bățanii Mari, Kuszto Vilma îi așteaptă pe protestatari. La Filia, înscrierile se pot face la cele două magazine ale lui Csog Ignac, iar la Baraolt, la biroul pentru cetățenie. Să fim prezenți în număr cât mai mare, să formăm cea mai lungă coloană de protest din Transilvania!”

(„Haromszek”, nr. 7.022, 18.10.2013)

Marele marș al secuilor / Tokes Laszlo e așteptat la Moacșa

„Reprezentanții tuturor organizațiilor maghiare lucrează cu toate forțele la pregătirea protestului pentru autonomie din 27 octombrie. Organizația din scaunul Sepsi a CNMT se axează pe orașul Sfântu-Gheorghe și împrejurimi, vor pleca autobuze din reședința de județ, la două intervale de timp, iar din satele învecinate, în funcție de solicitările existente; vor fi publicate numerele de telefon la care pot fi semnalate inclusiv locurile libere din autoturismele private. Conform împărțirii pe teritorii a sarcinilor, reprezentanții CNMT și ai PPMT și-au asumat marșul pe teritoriul comunei Moacșa, motiv pentru care își așteaptă tabăra pe tronsonul respectiv - a anunțat Santa Imre, președintele din scaunul Sepsi al CNMT, precizând faptul că și Tokes Laszlo va adera tot aici la marele marș al secuilor, după ce va rosti predica în cadrul slujbei religioase celebrate în aer liber. Și-a anunțat prezența la Moacșa și o delegație ungară formată din aproximativ 50 de membri, în urma inițiativei lansate de autoguvernarea din Budafok-Teteny, mai mulți primari și consilieri locali vor adopta o poziție comună în interesul Pământului Secuiesc unitar.

Preliminar marșului, în 26 octombrie, la Casa Mives din Sfântu-Gheorghe, va fi vernisată - sub protectoratul lui Uto Gusztav - o expoziție internațională de artă plastică, intitulată Ana-

tomia autonomiei. Organizarea se derulează în mod similar peste tot - a adăugat Benedek Erika, președinta din Trei Scaune a PPMT, subliniind că, în 27 octombrie, din fiecare scaun vor pleca autobuze la protest, iar pe teritoriul comunei Moacșa vor exista suficiente locuri de parcare și pentru autoturismele private.”

(Demeter J. Ildiko, „Haromszek”, nr. 7.022, 18.10.2013)

Toți sunt așteptați duminică, la Ereteghin

„În cadrul conferinței de presă susținute în 16 octombrie, reprezentanții din Baraolt ai PPMT și CNMT au îndemnat la participare la Marele Marș al Secuilor. Bocz Zoltan, președintele Consiliului Național, și Szep Bela, liderul Partidului Popular, au subliniat că nu intenționează să monopolizeze organizarea, manifestă deschidere în orice direcție, având în vedere că adoptarea unei poziții comune este deosebit de importantă, însă deocamdată nici UDMR, nici PCM nu i-au contactat în vederea corelării punctelor de vedere. Președinții au precizat: au simțit că nu mai pot aștepta, au început organizarea curselor de autobuze. Miza nu este deloc una nesemnificativă, un eventual eșec ar putea pune la îndoială cauza autonomiei.

Reprezentanții PPMT și CNMT organizează împreună mersul autobuzelor la marele marș, Partidul Popular a susținut și până acum autonomia secuilor, și acest lucru nu se va schimba nici pe viitor, vrem să continuăm lupta! Lansez un apel către localnicii din Bazinul Baraolt să vină toți duminică, în localitatea Ereteghin de lângă Moacșa - a afirmat Szep Bela.

L-am contactat și pe Lazar-Kiss Barna, primarul din Baraolt. Acesta a precizat: și el consideră că ar fi important să fie prezenți cu toții în 27 octombrie la Ereteghin, lângă comuna Moacșa. Tocmai din acest motiv va pune la dispoziție autobuze și UDMR, însă ar dori ca aceste curse să fie comune cu celelalte partide. Este important în primul rând să reușim să dovedim că suntem solidari și suntem capabili să depășim politica de partid. Dacă în locul unității ne vom diviza din nou, întreg evenimentul ar putea avea efecte inverse. Dacă nu vom fi prezenți în număr suficient, ar putea fi pus la îndoială tocmai obiectivul propus, pentru care luptă Pământul Secuiesc, maghiarimea din Transilvania - a declarat Lazar-Kiss Barna.”

(„Erdovidek”, nr. 41, 18-24.10.2013)

PPMT mobilizează

„CNMT și PPMT îndeamnă pe toată lumea să participe la marele marș al secuilor - a declarat în cadrul unei conferințe de presă de ieri Santa Imre. Președintele filialei CNMT scaunul Sepsi a afirmat că organizatorii și susținătorii îi vor transporta pe toți cei care doresc să participe. Conform acordului încheiat cu celelalte organizații, CNMT și PPMT își cheamă simpatizanții (cu excepția membrilor din Trei Scaune de Sus) la Moacșa și Ereteghin. Din Sfântu-Gheorghe vor porni autobuze de la garajul Multitrans și din parcul Elisabeta; în drum spre gară, acestea vor opri și în stația de la berărie. Cursele vor pleca de la orele 09.45 și 10.30.

Președinta filialei județene, Benedek Erika, a declarat că vor porni autobuze și din Bazinul Baraolt, după care a comunicat numerele de telefon la care se pot face înscrieri: scaunul Sepsi -0742.435.926, scaunul Orbai - 0745.980.128, Bazinul Baraolt - 0267.377.790. Președintele filialei CNMT din scaunul Kezdi, Johann Trierling, și președinta filialei CNMT din scaunul Orbai, au anunțat în scaunul Kezdi că se pregătesc deja pentru alegerile parlamentare din 2014, din Ungaria, sens în care îi roagă pe cei care dispun de cetățenie ungară să nu mai amâne înregistrarea în cazul în care doresc să participe la vot. Pentru o mai bună informare, va fi organizată și o zi consulară. Consulul va fi prezent în 22 octombrie, înainte de masă, la biroul CNMT din Târgu-Secuiesc, de unde va pleca probabil la Covasna.”

(„Szekely hirmondo”, nr. 200, 18.10.2013)

Se pregătesc și cei din Bazinul Baraolt

„Szep Bela, președintele organizației din Baraolt a Partidului Popular Maghiar din Transilvania (PPMT), și Bocz Zoltan, președintele din Bazinul Baraolt al Consiliului Național Maghiar din Transilvania (CNMT), au susținut o conferință de presă referitoare la pregătirile

pentru marele marș al secuilor. Sunt puse la dispoziție toate autobuzele din regiune, dacă va fi nevoie, vor fi solicitate și autoturisme mici, ca urmare, este imposibil ca unii să rămână acasă pentru că nu au posibilitatea de a se deplasa la cel mai important eveniment vizând autodeterminarea - au precizat președinții.

Szep Bela susține că până acum nu a existat niciun semn care să confirme că liderii locali ai UDMR sau ai Consiliului Național Secuiesc (CNS) ar fi început organizarea în mod serios - nici măcar nu i-au contactat pe conducătorii firmelor de transport -, tocmai din acest motiv, angrenându-i și pe reprezentanții EMI, ei și-au asumat o sarcină mai importantă. Au rezervat autobuzele, drumul dus-întors ar putea costa 10 lei pe persoană, însă mai încearcă să negocieze prețul. Au fost desemnați responsabili în fiecare localitate, la care se pot face înscrierile până joia viitoare. Autoturismele vor porni în 27 octombrie, ora 09.00, ca să ajungă la timp la Moacșa, iar oamenii să poată participa la slujba ecumenică. Liderului din Baraolt al PPMT nu-i este teamă de provocările organizațiilor românești: interesul lor este să ascundă această amplă mișcare, să nu lase să afle de ea și cei din străinătate, și tocmai din acest motiv nu se așteaptă nici la contramanifestații, nici la abuzuri din partea forțelor de ordine. Trebuie să fim prezenți acolo în număr cât mai mare, să demonstrăm că mulți dintre noi sunt dispuși să ne lansăm în acțiune în interesul autodeterminării - a afirmat Szep Bela.”

(Hecser Laszlo, „Haromszek”, nr. 7.021, 17.10.2013)

Marele marș al secuilor / Organizarea - în linie dreaptă

„Mecanismul a intrat în funcțiune, pregătirile pentru marele marș al secuilor sunt în toi. Marți după-amiază, Tamas Sandor, președintele filialei județene a UDMR, i-a convocat pe primarii din Trei Scaune la o consfătuire, la care au fost prezenți și Izsak Balazs, președintele Consiliului Național Secuiesc (CNS), respectiv Gazda Zoltan, președintele din scaunul Sepsi al CNS, unul din organizatorii principali ai mișcării de protest.

La consfătuire au fost prezenți aproape toți primarii maghiari din județ, au manifestat deschidere și dispoziție de a ajuta - a spus Gazda Zoltan. Organizatorii au furnizat toate informațiile solicitate, au consemnat numărul aproximativ al participanților pe care se poate miza în fiecare localitate. S-a pomenit și de promovarea acțiunii, s-a decis, de exemplu, ca în localitățile în care există post local de televiziune digitală prin cablu, să fie difuzat, în zilele următoare, filmul publicitar de mobilizare la marele marș al secuilor. Vor fi gata în cursul zilei de astăzi și afișele publicitare, confecționarea, distribuirea și amplasarea acestora fiind asumate de reprezentanții Partidului Popular Maghiar din Transilvania (PPMT). S-a stabilit cu primarii la care punct de întâlnire se vor aduna localnicii din diferitele așezări, cele opt locuri de adunare stabilite anterior au fost suplimentate cu alte două, va fi un punct de întâlnire și la intersecția spre Icafalău și unul și la Tinoasa. S-a ajuns în final la un acord cu forțele de ordine în ceea ce privește traseul caravanei căruțelor. Probabil că tot astăzi vor fi eliberate și autorizațiile din partea companiei de autostrăzi și a poliției române - a relatat Gazda Zoltan.

Nu poate fi estimat deocamdată numărul total al participanților la marele marș al secuilor, încă continuă rezervarea locurilor în autobuze, încă continuă înscrierile. Din județul Harghita, precum și din Săndorimon, va sosi un tren special, care îi va transporta pe protestatari până la Chichiș. Din Sfântu-Gheorghe, autobuzele orașenești îi vor transporta în permanență pe cei interesați, locuitorii din reședința de județ se vor aduna și la intersecția spre Reci. Mulți vor sosi cu autoturismele proprii, acestora le vor fi asigurate posibilități de parcare în locurile stabilite. Mulți și-au semnalat intenția de participare din toate colțurile Transilvaniei, vor veni participanți în număr semnificativ și din Ungaria - după cum a menționat Gazda, speră că nu microbiști -, li se solicită tuturor să se comporte în mod civilizat, să manifeste o atitudine demnă față acest eveniment. Sunt posibile și provocări. E foarte important ca oamenii să nu reacționeze la acestea.

Organizatorii au atras atenția asupra faptului că este vorba de marele marș al secuilor,

le-au solicitat formațiunilor politice să-și lase acasă drapelele, simbolurile de partid, să mășăluiască cu drapele secuiești (eventual ungare). Au fost formulate propuneri în ceea ce privește pancartele, inscripțiile: va fi nevoie și de mesaje în limba română, care să fie înțelese de reprezentanții puterii.”

(Farkas Reka, „Haromszek”, nr. 7.021, 17.10.2013)

Marele marș al secuilor este susținut inclusiv de la Budapesta și din Slovacia

„Comisia pentru solidaritatea națională din cadrul Parlamentului Ungar susține marele marș al secuilor preconizat pentru 27 octombrie, o poziție în acest sens fiind adoptată în cadrul ședinței de ieri, de la Budapesta, prin votul unanim al membrilor comisiei. În document se evidențiază: sunt convinși că scopul urmărit, înființarea regiunii autonome de pe Pământul Secuiesc, corespunde principiului european al subsidiarității, formulat de mai multe documente emise de Consiliul Europei și care funcționează în mai multe țări ale Uniunii Europene.

Comisia precizează din nou că susține prin toate mijloacele aflate la dispoziție aspirațiile autonomiste - care corespund practicii europene - ale comunităților naționale maghiare din țările învecinate - se arată în declarație. Laszlo Lajos, secretarul asociației Szekelyfold Tarsasag, a subliniat: problema este abordată ca fiind o cauză a întregii națiuni, una mai presus de partide.

Berenyi Jozsef, președintele Partidului Comunității Maghiare, a precizat: urmăresc cu simpatie această mișcare, pe care o consideră un punct de cotitură în lupta dusă pentru autonomie. Cel puțin în trei locuri - Streda Dunajska, Sturovo și o așezare din Slovacia de Est - vor fi derulate simultan proteste de simpatie și se preconizează să-i fie adresată o scrisoare premierului român, pe tema autonomiei.

Varga Laszlo (KDNP) a propus: cei vizati să inițieze ca în momentele protestului să răsune și clopotele. Szavay Istvan (Jobbik) a precizat: susțin încă de la început inițiativa lansată de CNS, simpatizanții lor vor fi prezenți la manifestări. Csoti Gyorgy (Fidesz) consideră că mișcarea ar putea fi un moment decisiv în procesul aspirațiilor autonomiste, succesul ei fiind deosebit de important. Szabolcs Attila (Fidesz-KDNP), primarul din Budafok-Teteny s-a adresat primarilor din aproximativ 100 de așezări ungare, respectiv din diferitele sectoare ale capitalei, solicitându-le să adere la marele marș al secuilor de la sfârșitul lui octombrie. Szabolcs Attila a precizat că ei ar dori ca Moacșa să fie punctul în care să adere la lanțul viu.”

(„Haromszek”, nr. 7.020, 16.10.2013)

Marele Marș al Secuilor / Miza: destinul, viitorul Pământului Secuiesc

„După ședința Consiliului Secuiesc din scaunul Kezdi, reprezentanții formațiunii au susținut aseară, la sediul din zona Kanta al orașului Târgu-Secuiesc, o conferință de presă vizând marele marș al secuilor. Biro Levente, președintele scăunul, a precizat: vom fi martorii unui eveniment istoric în 27 octombrie, ziua în care, între Chichiș și Brețcu, 150.000 de secui își vor exprima voința, își vor asuma cauza autonomiei teritoriale a Pământului Secuiesc și se vor opune proiectului de reorganizare administrativă al guvernului român.

După cum a menționat liderul scăunul, pe la noi, marșul este o formă neobișnuită de exprimare liberă a opiniei, însă catalanii au format un lanț viu de 400 km în interesul autonomiei. Biro a subliniat: unii oameni sunt induși în eroare, nu este vorba despre faptul că tronsonul de 53 kilometri dintre Brețcu și Chichiș ar trebui parcurs pe jos. Vor fi create puncte de adunare, unde se vor strânge localnicii din așezările din împrejurimi, respectiv cei veniți din scaunele de pe Pământul Secuiesc istoric. În centrul fiecărei localități, oamenii se vor aduna la ora 11.00, în apropierea bisericii, unde va fi celebrată o slujbă ecumenică. Din fiecare stație, coloanele de marș vor porni la ora 12.00, în două direcții, spre așezările învecinate, de exemplu, din Lemnia spre Brețcu și Lunga. După întâlnirea grupurilor, participanți vor intona imnul și toți se vor întoarce de unde au plecat.

Președintele scăunul a prezentat punctele de adunare din Trei Scaune de Sus: Brețcu, Lemnia, Lunga, Tinoasa, Târgu-Secuiesc și

Cernat. Pe lângă localnici, la Brețcu vor sosi mășăluitori din Oituz și Mărtănuș, respectiv din Valea Nirajului, de aici va porni o singură coloană spre Lemnia. La Lemnia se vor aduna satele de pe Pământul Sfânt: localnicii din Poian, Belani, Valea-Scurtă, Lutoasa, Estelnic și Mereni. La Lunga vor sosi reprezentanții satelor Sânzieni, Petriceni, Valea-Seacă, Casinul-Mic, respectiv majoritatea celor din scaunul Odorhei. Următorul punct de adunare este Tinoasa, unde vor veni localnicii din Ojdula, Hilib, Catalina și Imeni, respectiv unii din scaunul Odorhei. În orașul breslelor vor sosi mășăluitori din Ghealința, Harale, Pava, Zăbala și scaunul Mureș. La intersecția spre Alungeni se vor aduna localnicii din Turia, Alungeni, Icafalău, respectiv o parte din mășăluitorii din scaunul Mureș. La Cernat se vor aduna, pe lângă localnicii cei din Hătuica, Mărtănuș, Mărcușa și alți reprezentanți din scaunul Mureș. În opinia președintelui scăunul, realizarea solidarității depline reprezintă un factor deosebit de important.

Meszaros Agoston, vicepreședintele Consiliului Secuiesc din scaunul Kezdi, a prezentat programul din Târgu-Secuiesc. Potrivit acestuia, fiecare din cele două confesiuni istorice maghiare va celebra slujba religioasă în propria biserică, de unde participanții se vor deplasa în Piața Gabor Aron, unde va fi rostită o rugăciune liturgică, la ora 12-00 vor porni în direcția fabricilor, trecând prin străzile Petofi Sandor și Dozsa Gyorgy. De aici, grupul se va îndrepta în două direcții: unii vor merge spre Ruseni, alții până la intersecția spre Alungeni. Fekete Miklos, secretarul Consiliului Secuiesc din scaunul Kezdi, a menționat: la punctele de adunare vor sosi și căruțe, respectiv călăreți. Căruțele vor transporta oamenii mai în vârstă. Secretarul a subliniat: au remarcat că se manifestă o atitudine excepțională față de marș, toți susțin demonstrația. Peter Janos, vicepreședintele Consiliului Național Secuiesc, a precizat: la marș se poate participa și cu biciclete, mașini, căruțe. Dintre membrii CNS vor fi desemnați responsabili care vor veghea asupra ordinii, care îi vor îndruma pe participanți. Se preconizează să fie realizate transmisiuni radio-TV în direct despre acest eveniment, traseul dintre Brețcu și Chichiș va fi filmat din două avioane private. Vicepreședintele CNS a lansat un apel către populație: fiecare participant să aducă drapele secuiești și ungare, precum și plăcuțe cu denumirile localităților.”

(Iochoom Istvan, „Haromszek”, nr. 7.020, 16.10.2013)

Apel către cetățenii scaunelor Odorhei și Ciuc

„Marele Marș al Secuilor este posibilitatea acelei acțiuni comune prin care putem face guvernul Ponta să înțeleagă clar că pentru noi, autodeterminarea nu este o favoare, ci un drept. Caravana cu căruțe împodobite cu drapele secuiești, inițiată de locuitorii din scaunul Mureș, îmbrăcați în port popular, este o modalitate interesantă de mobilizare. Pe traseul de 45 km dintre Brețcu și Chichiș mizează pe sute de căruțe. Filiala județeană Harghita a PCM le cere cetățenilor din scaunele Odorhei și Ciuc să se alăture caravanei.

Să fim acolo cât mai mulți! Să-i arătăm guvernului român în exercițiu că nu ne tocmim, că ne susținem unitar drepturile care ni se cuvin! Revendicăm autodeterminarea conștienți fiind de faptul că autonomia Pământului Secuiesc nu lezează integritatea teritorială și suveranitatea națională ale României.

Puterea acțiunii comune este cea care face ca guvernului României să-i fie clar că reorganizarea administrativă a țării este posibilă doar prin păstrarea unității teritoriale a Pământului Secuiesc, prin înființarea regiunii Pământului Secuiesc. Proiectul traseului caravanei căruțelor: Ghindari, Solocma, Cușmed, Atid, Firtănuș, Turdeni, Tarcești, Cobătești, Mihăilești, Morăreni, Sânzieni, Szejke, Odorheiu-Secuiesc, Feliceni, Arvățeni, Văleni, Chinușu, Mărtiniș, Rareș, Sânpaul, Ocland, Vârghiș, Tălișoara, Baraolt, Biborțeni, Bățanii-Mari, Aita-Seacă, Valea-Zălanului, Zălan, gara din Bodoc, Zoltan, Ghidfalău, Angheluș, Reci. Salamon Zoltan, președintele filialei județene Harghita a PCM.”

(„Europai-Ido”, nr. 21, octombrie 2013)

Sfântu-Gheorghe, 25 octombrie 2013
Biroul de presă

Filmul „Marelui” marș al „seculilor”

© Condeiful ardelean

„Ținutul Secuiesc, cealaltă față a României!”
Care față? Aia șovină, extremistă, segregționistă,
revanșardă - care promovează ura interetnică
față de români?

„ROMÂNIA ESTE ȘI TARA NOASTRĂ, A
SECUILOI!” Care secui, ăia vreo câteva sute
declarați la ultimul recensământ oficial din
România, din toamna anului 2011?

În dreapta imaginii, un grup de manifestanți sosiți
din Ungaria. De când dă Statul Român dreptul
unor persoane care nu-i sunt cetățeni să manifeste
pe teritoriul României? Întrebarea este adresată
autorităților adormite de la București. Poate, totuși,
nu se trezesc după ce ungurii își vor face enclava la
cheie în inima României, ci înainte...

Cum se vede și în acest cadru, „secuii” sunt
mână-n mână cu ungurii și nu, nu vor să ducă
pământul acesta în Ungaria, că n-au cum, dar vor
să facă aici o mică Ungarie. Iar îndrumarea pe
cărarea separatismului începe direct de la față...

Iată și găurile din „marele” lanț cu zale lipsă,
care a intrat la apă și de la 150.000, a ajuns la
15.000 de cercuri, adică de 10 ori mai puțin.
Surle și trâmbițe. Tipic unguresc. Pardon,
maghiar. Pardon, „secuiesc”. Aștia, dacă îi scoli la
2 noaptea din somn, brusc, nici nu știu ce sunt...

Vrem aia, vrem ailaltă, ba nu că și ailaltă.
Ungurii, înfierbântați permanent de „săracii” lor
lideri, tot vor de 23 de ani, că cică e și țara lor -
asta clamează mereu. (Și românii, toleranți până
la slăbiciune, le tot dau.) Mă, da voi niște
obligații față de țara asta, și a voastră,
nu aveți, numai privilegii?

O jandarmeriță, tristă, înconjurată de textila
„secuiască” inventată, înspre veșnica îmbogățire a
unora, acum vreo câțiva anișori

Alte și alte găuri din lanțul
cu vreo 135.000 de zale lipsă...

Drapelul roșu-alb-verde al Ungariei, falnic,
la poartă, în inima României, între două textile
„secuiești”. Autoritățile, coordonate de domn
Ponta coabitat cu domn Băsescu, dorm,
în continuare, în pace

Un domn, și el între două sau mai multe
zale lipsă, fluturând falnic steagul arpadian,
al primilor invadatori din stepele Asiei

Au apărut și husarii. Bine, ei bieții... în roșu,
galben și albastru, dar dacă îi întrebi,
îs, invariabil, secui

Primarul comunei Ozun,
Raduly Istvan, în mijlocul
manifestanților care flutură
drapelul Ungariei Mari și
textila „secuiască” neaprobă de
nimeni, niciodată

„Atunci când banii publici sunt cheltuiți cu grijă, în interesul comunității, și realizările sunt pe măsură”

Interviu cu ing. Stelu Platon, primarul municipiului Toplița

✎ prof. Ilie Șandru
(Toplița)

- Stimate domnule inginer, vă aflați în cel de-al doilea mandat de primar al Topliței. De ceea ce ați realizat în primul mandat nu vă întreb, fiindcă știu cu toții. În urma celor patru ani din primul mandat, orașul Toplița și-a schimbat mult înfățișarea, motiv pentru care marea majoritate a toplițenilor v-au dat votul din nou. Aș vrea, însă, să vă întreb care sunt prioritățile înscrise în agenda dumneavoastră în acest mandat? Ce s-a realizat până acum și ce urmează să se realizeze în anii următori?

- Din capul locului trebuie să vă spun că de când am candidat prima dată, mi-am propus să realizez câteva lucruri importante, între care dorința de a schimba în bine fața orașului. Asta cu atât mai mult cu cât trăiesc aici de o viață, de prin 1980, când am venit ca inginer stagiar la Fabrica de încălțăminte „Toplițana”. E drept, nu m-am născut aici, ci la doar câțiva kilometri de oraș, la Platonești, însă aici am făcut școala, până la terminarea liceului. Deci mi-am început zborul în viață de aici, așa că m-am considerat și mă consider toplițan.

De atunci, din tinerețe încă, am fost dezamăgit de înfățișarea orașului nostru. Nu spun asta ca să dau vina pe cineva, ori pentru a sugera că acum orașul arată grozav. Mai e mult până de parte, cum se spune. Însă, așa cum ați spus, fața orașului s-a schimbat mult în bine.

- Cu ce ați început, domnule primar?

- Am început cu ceea ce trebuia, deci cu ceea ce începe orice bun gospodar, dacă vrea să facă

ceva serios, care să dăinuie. Mai întâi, ne-am fixat prioritățile, iar pe baza acestora, am trecut la realizarea de proiecte. Fără proiecte nu se mai poate face nimic acum, și e normal. Nu spun, am găsit și proiecte mai vechi, pe care s-au cheltuit o groază de bani, dar fiind neviabile, niciunul nu s-a mai realizat. Atunci am stat și ne-am făcut socoteala banilor, respectiv de unde am putea avea banii necesari pentru ceea ce voiam să reali-

zăm. Adică, resursele noastre, dar și alte fonduri pe care le puteam atrage. Foarte important a fost anul 2008, când ne-am dat seama că pentru ceea ce voiam să facem, trebuia, obligatoriu, să accesăm fonduri europene. Și-am început întocmirea proiectelor pentru a obține aceste fonduri.

© Condeiful ardelean

zăm. Adică, resursele noastre, dar și alte fonduri pe care le puteam atrage. Foarte important a fost anul 2008, când ne-am dat seama că pentru ceea ce voiam să facem, trebuia, obligatoriu, să accesăm fonduri europene. Și-am început întocmirea proiectelor pentru a obține aceste fonduri.

În martie 2009, am depus un proiect integral, care prevedea modernizarea a 41 de străzi, realizarea unui centru social, pentru bătrâni, și sistemul public de supraveghere, cu peste 60 de camere video. Acum, în 2013, pot spune că în bună parte acest proiect este

realizat: centrul social este terminat, chiar dacă el nu va putea fi pus în funcțiune acum, din motive independente de voința noastră. Avem, însă, obligația de a-l pune cel târziu în luna martie 2014, fiindcă nu suntem dispuși să dăm banii înapoi. Sistemul de supraveghere cu camere video funcționează, iar modernizarea celor 41 de străzi este în curs de realizare, în mare parte fiind deja terminată.

Dar nu trebuie să uităm că

am început realizarea investițiilor, am cheltuit, până în prezent, aproape o mie de miliarde de lei vechi, sumă foarte mare pentru un oraș cu doar 15.000 de locuitori.

- De unde ați făcut rost de această sumă uriașă?

- În primul rând, de la Uniunea Europeană, apoi de la Guvernul României, fiindcă pe mine, ca primar, nu mă interesează culoarea politică a nu știu cărui ministru. Pe mine mă interesează să ob-

lega. M-am gândit nu numai la investiții, ci și la problemele multe și grele de ordin social, la grădinițe, la școli, la spital, la ajutoarele sociale. Vreau să vă spun că atunci când banii publici sunt cheltuiți cu grijă și realizările sunt pe măsură.

- Aș vrea să-mi spuneți ceva și despre perspectivele turistice ale orașului.

- Am început și în această direcție o serie de investiții, fiindcă pe lângă posibilitățile pe care le avem în direcția dezvoltării zootehniei și punerii în valoare a resurselor forestiere, turismul trebuie să devină una dintre priorități, date fiind condițiile naturale de care Toplița dispune. Mă gândesc la valorificarea eficientă a apelor minerale mezotermale din stațiunea Banffy, motiv pentru care am și început construirea a două noi bazine, din care unul acoperit, cu încălzire centrală, vestiare, sală de fitness etc.. Stațiunea va fi legată pe un drum, să-i spun turistic, foarte frumos, cu pârtia de schi de pe Măgheruș. Vrem să punem în valoare și posibilitățile turistice pe care ni le oferă Muntele Târnița de pe care se deschide o panoramă extraordinară asupra Văii Mureșului, spre est, până spre Gheorgheni. Acolo vom dezvolta și un turism sportiv, de cățărare, pe stâncile muntelui, dar și un turism cu tentă religioasă, prin construirea, pe platoul muntelui, a unui altar luminat în timpul nopții. Nu am uitat nici Valea Topliței, cu frumusețile sale, cu apele sale limpezi, posibilitățile de pescuit sportiv la păstrăv. Sper să putem moderniza și cei 9 kilometri de drum până la Schitul de la Gura Izvorului, cu posibilități de punere în valoare a potențialului turistic pe care ni-l oferă „împărăția de frumuseți” a Călimanilor.

țin bani. Și dacă mă întreabă dacă am proiect, îl arăt imediat și-mi dă banii. Am avut și avem și resurse financiare proprii, pe care avem obligația să le gospodărim cu grijă. De exemplu, din pădurile proprii, nu am vândut niciun singur metru cub de lemn fără licitație. Așa am ajuns să vindem lemnul „pe picior” cu 320 de lei metrul cub! Pe de altă parte, nu am aruncat cu bani în stânga și în dreapta, fără rost. Am ținut la bani, cum se spune. Pe lucrări valorând 40 de milioane de lei, am cheltuit doar 500.000 de lei, adică doar 5 la sută, nu 10 la sută, cât ne dă voie

până la aceste obiective, ce se realizează acum, am finalizat câteva lucrări de mare importanță pentru orașul nostru. Este vorba de terminarea edificiului din centrul orașului, început în urmă cu vreo 30 de ani, care adăpostește acum Primăria Municipală, Casa Municipală de Cultură și Biblioteca Municipală. Dar am executat și alte lucrări importante, care nu se văd: peste 20 de kilometri de rețele de apă potabilă, peste 20 de kilometri de rețele de canalizare, am construit cea mai modernă stație de epurare din județul Harghita etc.. Vă pot spune că din 2009, de când

Editorial

MARELE FIASCO UNGURESC ȘI AUTORITĂȚILE INCOMPETENTE

(urmăre din pagina 1)

Cum altfel se explică faptul că autoritățile statului nu împiedică în niciun fel (asistând pasiv) un miting al unei organizații, așa-zisul Consiliu Național Secuiesc, ce nu este înregistrată la vreun tribunal din România? Cum altfel se explică faptul că autoritățile statului permit, devreme ce nu au interzis, participarea la un miting pe teritoriul României a unor persoane, venite din Ungaria, care nu îi sunt

cetățeni și care nu au, deci, nicio legătură cu Țara noastră? Dar cum altfel se explică faptul că, deși prin solicitările lor înfierbântații revendică o parte din pământul Țării, tu stat, prin reprezentanții tăi, nu iei nicio atitudine, nici măcar acum, în ceasul al 11-lea, când, recent, până și Bruxelles-ul, nemairăbdând tupeul și impertinența ungurească, le-a spus-o clar în față că ceea ce ei vor NU SE POATE, în Uniunea Europeană

unită și democratică? Cum? Răspundeți dumneavoastră, că Băsescu, Ponta și ceilalți, când nu dorm visând frumos despre atragerea în propriul pat a amantei ușoare UDMR, oricum trădează, sunt indolenți, fac altceva... Orice, numai la siguranța Statului Român modern nu veghează, pentru făurirea căruia și-au dat viața atâția Eroii Martiri ai Neamului Românesc.

Nu uitați, români: să-i mai

lăsăm în pace pe unguri, să nu ne mai plângem de milă de ce fac ei, să nu mai stăm să cârcotim și să ne uităm la televizor cu telecomanda în mână, ori să privim la ei ca vitelul la poarta nouă, ci să punem mâna și să începem a ne apăra noi Țara. Ei fac ceea ce au de făcut. Prost nu e cel care mănâncă 7 pâini, ci cel care i le dă, spune un vechi proverb românesc. Dar noi, noi ce facem? Nu vedeți că cei care ne conduc sunt toți o apă

și-un pământ și trădează pe linie de mai bine de două decenii?!

P.S. După ce am criticat în dese rânduri mass-media națională, îndeosebi televiziunile de știri, în virtutea corectitudinii, de această dată trebuie să îi aduc felicitări. Felicitări pentru că nu s-a mai uitat de dimineața până seara, și apoi și în reluare, în gura, ce debitează numai vrăjeli și o istorie mistificată, a autonomiștilor cu mustățile răsucite!

Moisei, o amprentă tristă și dureroasă în istoria neamului nostru românesc

Viorel Conțiu
(Târgu-Mureș)

Faptele bune, faptele rele, faptele de glorie, de înfrângeri dureroase, toate își pun, pe rând, amprenta în istoria neamului. **Moisei** este un sat din județul Maramureș, ca oricare altul. A ieșit din anonimat datorită crimelor odioase care au fost săvârșite acolo la 14 octombrie 1944 de trupele armatei horthyste asupra românilor. Tragedia de la Moisei n-a fost dată uitării. Prin grija oficialităților locale și județene maramureșene sunt organizate, anual, manifestări dedicate comemorării celor 29 de români uciși mișelește, deveniți martiri ai neamului.

Ce s-a întâmplat, de fapt, la Moisei? E bine să aruncăm o privire asupra evenimentelor care au marcat istoria locului, a neamului nostru...

După Insurecția Armată de la 23 august 1944, trupele de ocupație se aflau în retragere. În localitatea Moisei din județul Maramureș trupele horthyste se dezlănțuiau în acțiuni de umilință, batjocură și subjugare a populației românești, indiferent de sex și vârstă. În Vișeu de Sus au fost internați în lagăr de muncă țărani români, acuzați de trădare de patrie, patriotism românesc și partizanat. Cei mai mulți au dezertat din lagărele de muncă pentru a merge acasă la familiile lor. Care au fost prinși, au fost duși într-un lagăr improvizat. În ziua de 14 octombrie 1944, 31 de români au fost îmbarcați într-un camion și duși la Moisei, comună evacuată complet de trupele de ocupație, aflate în retragere. În jurul orei 15, 12 români au fost introduși cu forța într-o casă de lemn de la marginea satului, iar ceilalți într-o altă casă, alăturată. Horthystii i-au ucis trăgând în ei cu armele de foc automat, prin ușile și ferestrele caselor. În seara aceleiași zile, trupele de ocupație horthyste au incendiat circa 300 de case, transformând satul într-o torță a urii și disprețului maghiar față de români. Doi dintre cei 31 de români masacrați au supraviețuit. E vorba de **Vasile Petrean** din Pălata, județul Cluj, și de **Vasile Ivașcu**. După două săptămâni, oamenii din satul Moisei s-au întors la... casele lor. De fapt, la cenușa caselor lor. În cele două case în care au fost împușcați românii, au găsit cadavrele deja în putrefacție a 29 de români uciși. Oamenii din Moisei au depus eforturi pentru a identifica aceste cadavre. Cu destule eforturi, toate au fost identificate. Pentru ei, sătenii au săpat o groapă comună și i-au înmormântat creștinește. La groapa comună a Eroilor Martiri

de la Moisei a fost ridicată o troiță de lemn, iar după câțiva ani, spre cinstirea memoriei lor, troița a fost înlocuită cu un obelisc de piatră. În anul 1983, cele două locuințe în care s-au săvârșit crimele, au fost transformate în case memoriale.

Un alt moment important în cinstirea memoriei martirilor de la Moisei a fost finalizarea monumentului constituit dintr-un grup statuar compus din 12 elemente, două chipuri omenesti și zece măști tradiționale maramureșene. Lucrarea în lemn a fost finalizată în anul 1966, autorul fiind maestrul **Vida Gheza**, membru al Academiei Române. Vida Gheza s-a născut, în Baia-Mare, la 28 februarie 1913, s-a căsătorit la 8 august 1988 cu Elisabeta Kadar și a decedat la 11 mai 1980. Anul acesta a fost sărbătorit centenarul nașterii maestrului Vida Gheza. Monumentul de la Moisei a fost refăcut, sculptat în piatră în anul 1971, apoi, datorită degradării, mai nesemnificativ datorat condițiilor meteorologice, mai mult prin aportul conaționalilor etnici maghiari, a necesitat restaurarea sa. Lucrările au fost finalizate la 21 octombrie 2013, ziua comemorării Eroilor Martiri Români uciși de armatele horthyste.

Chiar dacă cele prezentate au fost știute, le-am descris totuși, spre o înțeleaptă aducere aminte... Moisei... Un sat din județul Maramureș, situat în Depresiunea Maramureșului, în partea de Nord a Carpaților Orientali, la 71 km de Baia-Mare. Moisei, un sat în care astăzi domină clădiri noi, cochete, cu oameni prietenoși. O comună care numără azi peste 9.000 de suflete și care își amintesc cu respect de cei 29 de români care au fost uciși în satul lor. Dintre cele 31 de victime îmbarcate în camionul morții la 14 octombrie 1944, 24 au fost din județul Mureș, 3 din județul Cluj și 4 din județul Maramureș...

La evenimentul organizat și desfășurat în data de 21 octombrie la Moisei, din **Târgu-Mureș** s-a deplasat un autocar cu delegați ai Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere a Ministerului Apărării Naționale și a Ministerului de Interne „Avram Iancu” - Filiala Mureș, Asociației Naționale Cultul Eroilor „General Ștefan Gușă” - Filiala Mureș, Societății Cultural-Patriotice „Avram Iancu” și Societății Culturale și de Atitudine Civică Transilvană „Glasul Moților” din România - Consiliul Național Târgu-Mureș, organizații reprezentate de: col. (r) Ioan Stolica, col. (r) Eugen Gorea, col. (r) Ioan Judea, Ioan Berța, Gheorghe Oros și alții, printre care și Ioan Hosu, fiul eroului martir Vasile

Hosu, ucis în ziua de 14 octombrie 1944 la Moisei.

După o călătorie de mai bine de patru ore, autocarul s-a oprit lângă **Monumentul Martirilor din Moisei (foto sus)**. Pe frontispiciul Monumentului ridicat pe locul unde au fost înmormântați în groapa comună cei 29 de români uciși de horthysti, stă scris pe plăci de marmură: „**În memoria martirilor români asasinați de armata horthystă la 14 octombrie 1944**” și „**În memoria celor 29 de martiri români omorâți mișelește de horthysti în octombrie 1944**”. Această a doua inscripționare este și cu traducere în limba franceză, apoi și în limba engleză. Pe plăcile de marmură de pe partea opusă sunt inscripționate următoarele: „**Prin preocuparea prof. Coman Gheorghe și cu cheltuiala**

Foto: Viorel Conțiu

d-lor ing. Horj Pavel, Horj Pavel (Păvaluc), Tomoiagă Ștefan și Tomoiagă Toader a Borșencei s-au făcut plăcile din marmură și scrierea numelor martirilor de la Moisei. Au renovat monumentul: Primăria Moisei, SC Hora Reghin, Vatra Românească Reghin, SC Marcarex Vișeu de Sus și SC Vișeu Forest Vișeu de Sus”. Pe plăcile din cele două laterale ale monumentului sunt inscripționate numele Eroilor Martiri Români. Pe ambele apar aceleași 13 nume: „**Buja Lazăr, com. Sângeorgiu de Mureș, Gheorghe Ștefan, com. Șincai, Chibuțiu Augustin, com. Voiniceni, Gorea Simion, com. Crăiești, Judecan Vasile, com. Râciu, Strete Ioan, com. Sânmărtinul de Câmpie, Oltean Vasile, Raica Alexandru, com. Pănet, jud. Mureș; Oșorhean Ioan, Săcui Nicolae, com. Fizeșul Gherlei, jud. Cluj, Andreica Ioan Vivat, orașul Vișeu de Sus, Grad Gheorghe a Balioaiei, com. Săcel, Tomoiagă Ștefan Șlica, com. Moisei, jud. Maramureș**”.

După un scurt popas necesar pentru a face câteva poze de grup, delegația din Târgu-Mureș s-a deplasat la biserica din centrul

satului, pentru a participa la Sfânta Liturghie. Biserica Ortodoxă din Moisei, cu hramul „Înălțarea Domnului”, avându-l preot paroh pe preacucernicul părinte Matei Șandru, este demnă de martiriul românilor, demnă de localnici, după aspectul ei, atât din exterior, cât și din interior. Sfânta Liturghie a fost săvârșită de un impresionant sobor de 19 preoți, avându-l în frunte pe IPS Iustin Sigheteanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului. De-a lungul a peste două ore, am asistat la o slujbă religioasă calificabilă la superlativ, la reușita căreia, o contribuție substanțială a adus-o și corul bisericii, condus de Eugenia Tomoiogă. În cuvântarea sa adresată participanților la Sfânta Liturghie, Preasfințitul Iustin Sigheteanul a precizat că la data

struiesc mereu biserici noi, în timp ce în lumea din Apus, bisericile, în multe cazuri, primesc alte destinații decât cele spirituale, în cel mai fericit caz ele sunt transformate în săli de spectacole. „*Suntem după aproape 50 de ani de regim totalitar care a respins spiritualitatea. Regimul, sistemul, nu oamenii au respins spiritualitatea. Nu condamnăm oamenii. Sistemul a fost fără Dumnezeu. Oamenii au crezut în Dumnezeu chiar și în timpul regimului totalitar. Am reușit să rămânem un popor creștin și să ieșim din comunism, ca un miracol, o Românie profund creștină, majoritari ortodocși, dar și ceilalți, de alte etnii, cred în Dumnezeu și sunt creștini. Toată România este creștină. Nu sunt 1% ate în România...*”, a spus în deschidere PS Iustin Sigheteanul, arătând în continuare importanța luptei și sacrificiul martirilor pe care îi comemorăm în acea zi. Apoi, Preasfințitul a relatat din biografia și importanța pentru creștinism a celor **Sfinți Mărturisitori Ardeleni** sărbătoriți în acea zi: **Visarion**, de neam bosniac, călugărit în Mănăstirea Sfântului Sava din Palestina, **Sofronie** și mucenicul **Oprea** din Săliște Sibiului. Românii au rezistat politicii de deznaționalizare forțată prin catolicizare pe care a dus-o Ungaria în secolul al XVIII-lea. Au rezistat pentru că Dumnezeu le-a trimis apostoli. După încheierea Sfintei Liturghii, la care au fost prezente oficialitățile locale și județene, alături de moiseieni care au umplut încăperea, s-a făcut deplasarea într-o procesiune la Monumentul Martirilor din Moisei, unde Garda Militară a prezentat onorul. După intonarea Imnului de Stat al României, au fost anunțate și salutate oficialitățile prezente la

Foto: Viorel Conțiu

Transilvania a rezistat încercărilor de catolicizare forțată a creștinilor români, încercându-se prin această maghiarizarea populației române, pentru că poporul român este un popor de creștini ortodocși. Și astăzi, Bisericile Ortodoxe sunt îngrijite, pline de enoriași, se con-

manifestare: **Anton Rohian (foto jos, centru dreapta)**, prefectul județului Maramureș, deputatul Mircea Nan, **Zamfir Ciceu (foto jos, centru stânga)**, președintele Consiliului Județean Maramureș, **Toader Ștețu (foto jos, stânga)**, primarul comunei Moisei, mem-

bri ai Consiliului Local Moisei, directori ai instituțiilor publice județene, participând, de asemenea, în număr mare locuitorii comunei Moisei și cei din împrejurimi, dar și membrii familiilor martirilor. A avut loc, apoi, oficierea serviciului religios și sfințirea coroanelor de flori, săvârșite de IPS Iustin Sigheteanul, în fruntea unui sobor de preoți.

În deschiderea alocuțiunilor, a luat cuvântul Toader Ștețcu, primarul comunei Moisei: „...Suntem aici pentru a comemora 69 de ani de la uciderea celor 29 de țărani români care au fost uciși, aici la monument, de către trupele horthyste. Cine au fost cei 29 de martiri? Au fost țărani din județul Mureș, Cluj, care și-au manifestat antipatia față de armatele horthyste

și fasciste. Au manifestat prin dezertare, prin refuz de a lupta contra armatei sovietice, s-au manifestat prin pactizarea cu partizanii români și s-au opus...”. Primarul a mulțumit pentru participarea și sprijinul oficialităților județene maramureșene, a relatat succint despre tragedia eroilor români din data de 14 octombrie 1944 de la Moisei, apoi a reliefat eforturile depuse pentru reabilitarea Monumentului realizat de Vida Gheza, care a supus administrația locală la un efort financiar de 700 000 lei. După ce au ținut discursuri toți cei înscrși în program, prefectul județului Maramureș, Anton Rohian, i-a acordat o „Diplomă de Excelență” primarului comunei Moisei, Toader Ștețcu, iar col. (r) Nicolae Grosu a acordat, prin-

tre alții, „Mesaje de excelență” lui Toader Ștețcu, Anton Rohian, Mircea Nan, Zamfir Ciceu, IPS Iustin Sigheteanul, col. Mircea Fechete, comandantul Garnizoanei Baia-Mare, Pandrea Dumitrel, restauratorul Monumentului de la Moisei, preacucernicului părinte Ioan Timiș din Moisei, arhimandritului Viorel Pop și profesorii Maria Urta și Vasile Horja. A urmat momentul depunerilor de coroane din partea oficialităților prezente la eveniment, iar un grup de elevi de la gimnaziile nr. 1 și nr. 2 din Moisei au interpretat două cântece patriotice. Oficialitățile s-au deplasat, apoi, la Monumentul realizat de Vida Gheza, ale căror lucrări de reabilitare au fost finalizate la timp, pentru sfințirea Grupului Statuar, după care s-a

asistat la defilarea Detașamentului de Onoare, alcătuit din Batalionul 612 Artilerie Antitanc Maramureș, care au purtat și Drapelul de Lupă, Inspectoratul de Jandarmi Județean Maramureș „Pintea Viteazul”, Inspectoratul pentru Situații de Urgență al Județului Maramureș „Gheorghe Pop de Băsești” și Fanfara „Milenium Band”.

Grupul statuar realizat de Vida Gheza se află amplasat pe un platou al unei coline a satului, în formă circulară. De la șosea, peste calea ferată, o alee pavată duce în linie dreaptă la scările ce urcă pe platoul unde sunt amplasate statuile. În dreapta și la baza scărilor s-a montat o placă comemorativă cu următoarea inscripție: „**Monumentul Martirilor Români, MOISEI. Lucrările de restaurare a**

Monumentului au fost terminate la data de 21.10.2013 cu sprijinul Primăriei Moisei și a Instituției Prefectului Județului Maramureș”. La Grupul Statuar sunt expuse fotografii și descrieri asupra imaginii Monumentului înainte de începerea lucrărilor de restaurare, stare la care a fost adus, în timp, prin vandalizare.

Ca o impresie în urma participării la ceremonialul comemorării asasinării celor 29 de români deveniți Eroi Martiri Români: nicio inimă nu bate suficient de românește până când nu merge și la Moisei, să vadă, să înțeleagă și să respecte suferințele Neamului Românesc. Iar oficialitățile locale și județene maramureșene au organizat un eveniment la înălțimea așteptată.

Covasna

OMAGIU ARMATEI ROMÂNE ȘI EROILOR SĂI

✎ prof. Florentina Teacă
(Covasna)

Ziua Armatei României este un prilej de mândrie pentru toți cetățenii țării. Așa au simțit și elevii Școlii Gimnaziale „Avram Iancu” din orașul Covasna, alături de membri ai comunității locale, care au fost prezenți la manifestarea **OMAGIU ARMATEI ROMÂNE ȘI EROILOR SĂI**, organizată de Asociația Cultural-Creștină „Justinian Tecu-

lescu”, în parteneriat cu amintita unitate de învățământ.

Manifestarea de la Sala „Unirea”, din 25 octombrie 2013, a fost un bun prilej de a rememora și de a elogia momente de glorie din istoria Armatei României. Intonarea Imnului Național și oficierea slujbei religioase de cinstire a memoriei eroilor de către preotul paroh **Ioan Ovidiu Măciucă (foto, dreapta)** au avut darul de a impresiona asistența, așa cum au impresionat și alocuțiunile invitaților. Maiorul **Liviu Gaiță (foto, stânga)**, de la Batalionul 22 Vânători

de Munte „Cireșoiaia” din municipiul Sfântu-Gheorghe, ne-a readus în timp istoric, „răsfoind” file din mărețele fapte săvârșite de adevărați lideri spirituali și militari ai neamului, pentru care fiecare petec de glie era sfânt. Alături de noi a fost prezent și **Gheorghe Cojocaru (foto, centru)** (cititorii „Condeifului ardelen” au făcut cunoștință cu acesta în ediția nr. 243 (278), când moșu’ Ghiță Cojocaru a depănat amintiri cu ocazia împlinirii frumoasei vârste de

90 de ani), veteran de război, singurul dintre participanții covășneni la Al Doilea Război Mondial care mai este printre noi. Acesta, cu răbdare, a răspuns la întrebările copiilor, a povestit din experiențele sale pe front, a evocat figuri ale voineștenilor care s-au jertfit pentru patrie și pentru libertatea ei.

Eleve ai Școlii Gimnaziale „Avram Iancu”, îndrumați de prof. Adriana Bota, au pregătit și ne-au arătat emoționante prezentări Power Point despre strămoșii lor, participanți la cele două războaie mondiale.

Manifestarea s-a încheiat în acordurile melodiilor patriotice cântate de **Ana Maria Sandulea**, care, ca de obicei, a ajuns la sufletul spectatorilor prezenți. Deși spectatorii nu au fost foarte mulți, avem convingerea că în Sala „Unirea” numărul românilor din Covasna va crește la viitoarele acțiuni ale Asociației.

La final, reprezentanți ai Asociației Cultural-Creștine „Justinian Teculescu”, împreună cu invitații și cu o mână de copii, s-au îndreptat către Monumentul Ostașului Român din fața Bisericii cu hramul „Înălțarea Domnului”, pentru a depune o coroană de flori, omagiu adus celor care s-au jertfit pentru această țară. De menționat faptul că, în acest an, oficialitățile locale din orașul Covasna, în frunte cu primarul Thiesz Janos, au întrerupt tradiția depunerii de coroane de Ziua Armatei Române la Monumentul Ostașului Român din Voinești.

În fiecare an, pe 25 octombrie se sărbătorește Ziua Armatei Române, aniversându-se victoria finală pentru eliberarea Transilvaniei de Nord de sub ocupația horthystă (25 octombrie 1944). Sărbătorirea Zilei Armatei Române este stipulată de Decretul nr. 381 din 1 octombrie 1959.

Foto: Florentina Teacă

Însorita zi a Armatei Române, sărbătorită la Târgu-Mureș

✎ Viorel Conțiu
(Târgu-Mureș)

Manifestările prilejuate de sărbătorirea Zilei Armatei Române s-au desfășurat în Piața Victoriei din Târgu-Mureș, cu începere de la ora 10, la 25 octombrie a.c.. După intonarea Imnului de Stat al României, cu onor militar și un Te Deum îndeplinit de IPS Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, și IPS Irineu Pop, Arhiepiscopul Alba-Iuliei, au rostit alocuțiuni: gen. Adrian Ciorpolea, gen. (r) Marin Ștefănescu, din partea Asociației Naționale a Veteranilor de Război - Filiala Mureș, **Gabriel Oprea (foto, centru dreapta)**, viceprim-ministru în Guvernul României, **Corneliu Grosu (foto, în dreptul pupitrului)**, prefectul județului Mureș, **Dorin Florea (foto, cu eșarfă)**, primarul municipiului Târgu-Mureș, Ciprian Dobre, președintele Consiliului Județean Mureș. Au depus coroane la Monumentul Soldatului Necunoscut reprezentanții instituțiilor administrației publice județene și

locale, ai instituțiilor și organizațiilor neguvernamentale și ai partidelor politice. Festivitățile din centrul municipiului Târgu-Mureș s-au încheiat cu o frumoasă paradă militară.

Oficialitățile prezente la eveniment s-au deplasat la Unitatea Militară de pe strada Nicolae Bălcescu, unde a avut loc dezvelirea statuii ecvestre a lui Mihai Viteazul. Slujba de sfințire a Monumentului și a Troiței unde urmează a se ridica o Biserică Ortodoxă a fost săvârșită de IPS Laurențiu Streza și IPS Irineu, după care col. Valentin Tănase, comandantul Brigăzii 6 Operații Speciale „Mihai Viteazul”, gen. Adrian Ciorpolea, viceprim-ministru Gabriel Oprea, prefectul Corneliu Grosu, primarul Dorin Florea și președintele Ciprian Dobre au rostit noi alocuțiuni. Poate nu este lipsit de interes să amintim aici faptul că de numele ministrului Gabriel Oprea este legată înființarea Brigăzii 6 Operații Speciale „Mihai Viteazul”, în anul 2011, cât și amplasarea statuii ecvestre a Domnitorului Mihai Viteazul în incinta Unității Militare.

Foto: Viorel Conțiu

MOȚII ȘI CÂMPENII, APĂRĂ APUSENII

Motto:

- 1) „Pretențiile noastre sunt sfinte, pe cât de sfântă e dreptatea. Noi suntem gata a le apăra cu orice preț”
(Avram Iancu, Blaj, 21 septembrie 1848)
- 2) „Nu vă jucați cu Moții, în demnitatea lor / Citiți-le cu grijă durerea de pe roată”...
(Imnul Moților, Nicoară & Andone, 2013)
- 3) „Neamul lor vânjos adăpostește singura tradiție de eroism pe care vremea vitregă nu ni le-a putut înfrânge... Ei, moții, ne-au învățat mai întâi să plătim cu sânge, nu cu lacrimi”
(Octavian Goga)

ing. Ioan Paul Mărginean
(Deva)

Câmpeniul - capitala dintotdeauna a moților de pe Arieș; capitala militară și administrativă a Revoluției Române ardelenice între 1848-1849 - este un oraș de munte situat în județul Alba, pe valea râului Arieș, într-o „căldare” strâmtă, mărginită de munți cu păduri de brad și pășuni... Menirea sa legitimă, de a fi o viitoare capitală administrativă de județ, așteaptă să fie cândva împlinită. Se poate ajunge la Câmpeni din toate direcțiile, pe șosele acum asfaltate, cu multe serpentine, străbătând distanțe de 80-100 de km din oricare din punctele de plecare: Turda, Alba-Iulia, Beiuș, Deva sau Huedin (parțial asfaltată și accesibilă).

Toate aceste drumuri au fost presărate cu sudoare, lacrimi, sânge și jertfe în cei aproape o mie de ani de împilare a profilor unguri și habsburgi. Numai între 1848-1849, patruzeci de mii de moți au fost uciși de tirania ungurească, în localitățile deservite de aceste drumuri; de două ori mai mulți ca la Mărășești. Un adevărat genocid! De fiecare dată când stăpânii hrăpăreți și nemiloși le făceau traiul insuportabil, moții se ridicau spre a-și revendica drepturile lor istorice de apărători și stăpânitori milenari ai munților lor. Seisme și zăvârcolirile sociale ale moților conduși de Sofronie de la Cioara (1759-1761), Horea, Cloșca și Crișan (1782 și 1784), Avram Iancu (1848-1849), Mișcarea Memorandistă (1892-1894), Marea Unire (1918), Primul Război Mondial (1918-1919) și Al Doilea (1940-1944), au și azi reverberații puternice în inima și mintea urmașilor miilor de martiri și eroi ai acestor lo-

nură s-au obținut sutele de tone de aur plătite de către cele trei țări române, între anii 1393 și 1918, imperiilor Otoman și Habsburgic sau Austro-Ungar, tributul total din această perioadă echivalând cu 1263 tone de aur („Dicționarul de Istoria Românilor”, de Georgeta Smeu). Tot fără cianură a fost și aurul obținut de către RMGC, prin care intra în Cartea Re-

doară războaie, extracția totală de aur și argint se cifra la câteva zeci de tone pe an, din care circa 800 kg reprezenta aurul extras tradițional prin cea mai simplă și rudimentară metodă: din aluviuni sau din râuri, cu un randament mediu de 300 grame/om/an, ceea ce asigura un trai decent moților pe lângă creșterea vitelor sau alte îndeletniciri. Această metodă tradițională

© Condeiful ardelean

cordurilor, în septembrie 2009, cu obținerea aurului prin metode tradiționale milenare (cu șaitrocul sau trocuța), simultan de către 115 aurari aluvionari tradiționali pe stadionul din Roșia Montană.

a putut fi luată în considerare și aplicată în anul 2009, pentru ca RMGC să fie trecută în Cartea Recordurilor, dar nu s-a mai aplicat ulterior pe scară largă în interesul băștinașilor. Minerii din Apuseni - până nu le-au fost naționalizate, în anul 1948, minele particulare și instalațiile de șteampuri (fără nicio despăgubire până astăzi) - foloseau metode tradiționale și meșteșugărești pentru extragerea și prelucrarea aurului, cu tehnologii transmise din generație în generație. Exemplificăm că numai pe Valea Roșiei erau peste 300 de instalații de șteampuri, valorând fiecare, împreună cu vatra acesteia, două kg de aur. După anul 1817, minerul-proprietar Mihăilă Gritta (1762-1837), din profitul celor 1700 kg de aur extrase din mina proprie, a construit 7 școli și 7 biserici, din care unele funcționează și astăzi.

Intervențiile noastre repetate din ultimii patru ani (vezi site www.taraiancului.ro și Revista „Țara Iancului”), la toți decidenții guvernamentali și parlamentari, pentru relansarea

mine private, în condițiile unor facilități care să le fie acordate (cândva existau), au rămas fără rezultat, deși s-ar fi putut crea, fără nicio investiție, peste o mie de locuri de muncă. Și aceasta în condițiile în care le-am trimis și câte un bob de aur obținut prin această metodă tradițională de către câțiva elevi entuziaști, organizați în Cercul „Micii aurari” și îndrumați voluntar de aurarul autorizat Ioan Catalina. Observăm, nu fără regret, că la nivel decizional central sunt frânate multe părghii importante de încurajare a dezvoltării unor activități specifice Munților Apuseni - cum ar fi creșterea vitelor, industria lemnului, turismul, fructele de pădure -, precum și această părghie a practicării meseriei tradiționale de aurar aluvionar (care nici măcar în Nomenclatorul meseriilor nu figurează).

Vorbind de oamenii care, zicea Bogza, au făcut faima Apusenilor, iată că ei, oamenii locului, sunt din ce în ce mai desconsiderați de către RMGC și de către unii guvernanți și parlamentari, prin neluarea în considerare a doleanțelor lor legitime, prin promovarea ne-transparentă și cu multe semne de întrebare tehnice, sociale și economice a proiectului uci-gaș al RMGC. Este un război modern: războiul cu cianură!

Mare Adunare Populară la Câmpeni

Mii de români din Apuseni și din Țară s-au adunat să protesteze împotriva acestui proiect al RMGC la Câmpeni, în jurul statuii lui Avram Iancu, sâmbătă, 19 octombrie 2013, începând cu ora 14, într-o Mare Adunare Populară. Manifestanții au dorit astfel să se alăture celorlalte proteste din Țară și din lume împotriva proiectului actual al RMGC, sperând ca apelul lor să fie auzit, înțeles și luat în considerare în palatele decizionale din Capitală. Impresionantul cor al mulțimii a scandat hotărât „*Uniți, salvăm Roșia Montană*”; „*Uniți salvăm Munții Apuseni*”; „*Uniți salvăm toată România*” și interpreta noile cântece ale lui Andone din Abrud pe versurile moșului Nicolae Horia Nicoară (colaborator al „*Condeifului ardelean*”) - „*Imnul Moților - Nu vă jucați cu moții*”, „*Veniți români*”. Beneficiind de o splendidă zi de toamnă, fluturând zeci și zeci de steaguri și pancarte, în condiții de organizare exemplară și un spirit civic responsabil și pașnic, manifestanții au aprobat în cor și prin urale prelungite textul Proclamației citită de la tribună de către mo-

© Condeiful ardelean

curi, căzuți pentru libertate, dreptate, drepturi, glie, limbă și credință strămoșească, deziderate dintre care unele așteaptă și azi să fie complet împlinite!

Creșterea vitelor, meșteșugul lemnului și al mineritului au fost cele trei ocupații multimilenare principale desfășurate de locuitorii acestor meleaguri pentru a-și câștiga existența. „*Două lucruri sunt prețioase în Munții Apuseni și le-au făcut faima: oamenii și aurul*”, spunea Geo Bogza în „Țara de piatră”. Pe parcursul a mai bine de 2000 de ani, s-au extras din Munții Apuseni mii de tone de aur și argint. FĂRĂ CIANURI! Aurul extras din Munții moților de milenii a îmbogățit multe imperii ale lumii. Fără cianură au fost obținute cele 165,5 tone de aur și 331 tone de argint care au îmbogățit Roma în anul 106; fără cia-

Actualul proiect promovat de Roșia Montană Gold Corporation (RMGC), dar incompatibil cu specificul Munților Apuseni - care prevede aplicarea unei exploatare gigantice, cu o tehnologie barbară prin pușcări masive și cianurări enorme, nemaiplicată la noi în țară, distrugătoare de viață și natură - a provocat mânia băștinașilor Munților Apuseni, a tuturor românilor și prietenilor lor din lumea largă, conștienți de pericolul maltratării și distrugerii naturii, vieții, proprietăților, comunităților, mormintelor și vestigiilor, precum și inducerea unei nesiguranțe pentru viitorul regiunii, după terminarea exploatarei care ar fi durat nici două decenii. În toate timpurile, aurul s-a extras din două surse principale: din mine (în subteran sau la suprafață = cariere) și respectiv din aluviuni și râuri. La noi în țară, între cele

© Condeiful ardelean

meseriei de aurar aluvionar tradițional și relansarea exploatarei aurului de către băștinașii Munților Apuseni din aluviuni, râuri sau chiar

deratorii Ioan Uțiu și Dan Burz:
„Noi, locuitorii Munților Apuseni, adunați astăzi, 19 octombrie 2013, la Câmpeni, ne

afirmăm dreptul de a ne decide singuri soarta. În temeiul acestui deziderat legitim, proclamăm:

Pământul, pădurile, pășunile, apa și aerul Munților Apuseni aparțin celor care locuim aici, așa cum ne-au fost lăsate moștenire de străbuni. Avem dreptul și obligația să le transmitem în bună stare urmașilor noștri, pentru ca și ei să se poată bucura de ele. Locuitorii Apusenilor sunt cei îndreptățiți să decidă care e cel mai potrivit mod prin care bogățiile cu care ne-au înzestrat natura și bunul Dumnezeu vor fi valorificate în folosul comunității noastre și al României! Viața în Munții Apuseni nu e ușoară, dar avem pășuni pe care putem să ne creștem vitele, avem păduri din care, cu bună măsură, putem lua lemne pentru fabricile noastre de mobilă, încă mai avem ape curate, peisaje, monumente ale naturii și o istorie care atrag zeci de mii de turiști în fiecare an. Sunt activități de pe urma cărora locuitorii Apusenilor trăiesc deja și sunt oportunități de dezvoltare, care, valorificate cu înțelepciune, pot să ne asigure un trai bun atât nouă, cât și copiilor și nepoților noștri. Noi nu cerșim la ușile altora, alții au venit la ușa noastră și încearcă să ia și să distrugă ceea ce ne aparține!

Din aceste activități și din dezvoltarea lor se pot colecta taxe și impozite care să fie administrate în folosul nostru și al cetățenilor români. Cerem celor care ne reprezintă, în Consiliile Locale și Județene, în Primării, în Parlament și Guvern, să folosească cu responsabilitate deplină aceste taxe și impozite pentru a construi drumuri, școli și spitale. Acești bani nu sunt pentru buzunarele lor, ci pentru a asigura dezvoltarea comunităților și o viață fericită pentru cei care contribuie la buget. Dacă se dovedește că, încălcându-ni-se voința, acești bani vor fi folosiți împotriva noastră, ne asumăm dreptul de a nu-i mai recunoaște ca reprezentanți legitimi și ne vom apăra așa cum orice om e îndreptățit să se apere împotriva celui care vrea să îi facă un rău!

Orice străin e binevenit în Munții Apuseni atâta vreme cât ne respectă modul de viață și

nu întreprinde nimic în măsură să-l schimbe împotriva voinței noastre. Ne păstrăm dreptul de a lupta împotriva tuturor celor care prin violență, hoție și corupție vin aici pentru a fura ce este al nostru ori pentru a distruge resursele naturale și istorice de care depinde viața noastră. Fericirea și bunăstarea nimănui nu se poate baza pe nefericirea și sărăcirea semenilor săi!

În considerarea celor enunțate mai sus, le transmitem guvernanților și politicienilor, în mod imperativ, următoarele revendicări punctuale:

Revendicările locuitorilor Țării Moților

1. Respingerea de către Parlament a tuturor proiectelor de lege care prevăd măsuri speciale de expropriere a cetățenilor români, precum și alte măsuri derogatorii de la regulamentul legal de protecție a mediului, patrimoniului cultural, apelor, pajiștilor și terenurilor agricole, bunurilor publice etc. în favoarea companiilor miniere de orice tip;

2. Interzicerea prin lege a utilizării cianurii în activitățile miniere din România;

3. Incluzerea Roșiei Montane pe lista tentativă a României pentru UNESCO;

4. Respingerea de urgență, prin Hotărâre de Guvern, a acordului de mediu pentru proiectul minier de la Roșia Montană;

5. Desecretizarea tuturor contractelor și actelor adiționale încheiate de către Guvern, referitoare la înstrăinarea, cedarea, concesionarea resurselor minerale ale României;

6. Demisia inițiatorilor proiectului de lege specială pentru Roșia Montană: ministrul Marilor Proiecte, Dan Șova, ministrul Mediului, Rovana Plumb, ministrul Culturii, Daniel Barbu, directorul ANRM, Gheorghe Duțu, precum și a premierului Victor Ponta;

7. Asumarea de către Guvern a expertizei și a punctelor de vedere referitoare la proiectul minier de la Roșia Montană exprimate de: Academia Română, Asociația Ad Astra, Institutul Geologic Român, Ordinul Arhitecților din România, Sinodul BOR, Sinodul BRU și al celorlalte biserici creștine din România, pre-

cum și de experții independenți;

8. Crearea unei Comisii Parlamentare de Anchetă a Afacerii Roșia Montană sub toate

11. Începerea de către instituțiile abilitate a cercetării penale în cazul persoanelor care au semnat sau au participat la elaborarea și

© Condeiu ardelen

aspectele: înstrăinarea zăcămintelor; acordarea licenței; sponsorizările RMGC către instituții publice și private, ONG-uri, persoane fizice; influențarea deciziilor politice; încălcarea unor hotărâri judecătorești definitive; modul în care publicitatea oferită de companie a afectat libertatea presei și dreptul la liberă exprimare etc.;

9. Refacerea și dezvoltarea infrastructurii rutiere din zona Munților Apuseni și acordarea unor facilități fiscale și de altă natură pentru dezvoltarea activităților economice în următoarele domenii: turism, prelucrarea lemnului și refacerea fondului forestier, creșterea și prelucrarea produselor de origine animală, apicultură și alte activități specifice zonei;

10. Adoptarea de către Guvernul României a unor politici publice, ca și elaborarea cu ajutorul societății civile reale, a unei strategii care să prevadă măsuri în acord cu principiile dezvoltării durabile, ale utilizării optime a resurselor, ale conservării patrimoniului cultural-istoric și ale sprijinirii întreprinzătorilor locali;

avizarea de documente cu privire la proiectul de exploatare minieră de la Roșia Montană promovat de către RMGC;

12. Interzicerea prin lege a utilizării metodei fracturării hidrolice în exploatarea gazelor de șist și respectarea, în zonele vizate pentru această exploatare, a voinței suverane a cetățenilor, cu care ne exprimăm deplină solidaritate.

Aceasta este voința noastră, a locuitorilor Munților Apuseni, a oamenilor liberi prezenți la Marea Adunare de la Câmpeni, exprimată public astăzi, 19 octombrie 2013, cu spiritul și gândul îndreptate către o dezvoltare durabilă, care să asigure accesul pentru mai multe generații la toate resursele cu care Dumnezeu ne-a înzestrat.

Așa să ne ajute Dumnezeu!"

Vorbitorii de la tribună, care acumulas mulți ani de luptă împotriva promovării și aplicării actualului proiect al RMGC, au explicat în cuvântul lor incompatibilitatea proiectului cu specificul Munților Apuseni și cu modul de viață al locuitorilor acestora.

Sfințirea Troiței Ortodoxe de la Lisnău-Vale (Covasna)

✎ prof. Vasile Stancu
(Sfântu-Gheorghe)

După desfășurarea Sfintei Liturghii, la Biserica Ortodoxă din Lisnău, duminică, 27 octombrie 2013, comunitatea românească din Lisnău-Vale a participat la un moment deosebit al existenței sale spirituale pe aceste meleaguri - sfințirea unui „loc consacrat cultului”, strict necesar locuitorilor satului în lipsa unei biserici. Așa cum scriam, într-un număr trecut al publicației noastre, aceste „mari cruci, de lemn sau din piatră - împodobite cu picturi, inscripții și uneori încadrate de o mică construcție - așezate la răspântii, pe lângă fântâni sau în locuri legate de un eveniment” suplinesc rolul sfântului lăcaș al bisericii, „sacralizează

locului rezistența împotriva ispitelor diabolice, purificare și sfințire”. Troița a fost sfințită, în prezența a peste 150 de locuitori ai satului - copii, tineri, vârstnici -, invitați din localitățile apropiate sau din alte părți, printre care prof. Romeo Negrea din Sfântu-Gheorghe, de un sobor de preoți format din Pr. Sebastian Pârnu de la Catedrala Ortodoxă din Sfântu-Gheorghe, Pr. Pavel Stoica din Ariușd și Pr. Gheorghe Floroiu din Lisnău.

La încheierea ceremonialului religios, a luat cuvântul Căătălin Lazăr, prezentând mesajul prefectului județului Covasna, Dumitru Marinescu, care a ținut să sublinieze următoarele: „Această sărbătoare are loc astăzi datorită micii comunități românești din acest colț de țară și vreau să vă felicit

© Condeiu ardelen

Troița sfințită astăzi, aici, reprezintă pentru români legătura omului cu Dumnezeu, o jertfă adusă lui Dumnezeu sub forma unui loc de închinare, care să ne amintească, totodată, de evenimente importante pentru creștinătate.

Apreciez eforturile dumneavoastră de a crea și lăsa moștenire această realizare. Vă felicit pentru păstrarea tradițiilor, pentru eforturile pe care le faceți pentru ca, în condițiile unor resurse financiare reduse, să duceți mai departe moștenirea spirituală reușind să adunați oamenii în jurul Bisericii. Mă bucur să văd că o comunitate românească atât de mică a reușit să organizeze acest eveniment comunitar și astfel reușește păstrarea credinței moștenite din strămoși. Acest eveniment este un bun prilej de apropiere între oameni și sper că evenimentele comunitare să devină o tradiție în satul Lisnău-Vale prin sprijinul Asociației pentru

Dezvoltare Comunitară Durabilă - Alutus și al autorităților locale.

Vă mulțumesc pentru invitație, regret nespun că nu pot fi astăzi alături de dumneavoastră, vă mulțumesc pentru munca depusă și vă asigur de integralul sprijin al Instituției Prefectului Județului Covasna. Așa să-mi ajute Dumnezeu!"

În continuare, Căătălin Lazăr a urât, în dubla sa calitate, de președinte al Asociației pentru Dezvoltare Comunitară Durabilă - Alutus, inițiativa și organizarea evenimentului, cât și de locuitor al acestor meleaguri, un „Bine ați venit și vă mulțumesc că, într-un număr atât de mare, ați răspuns chemării de a participa astăzi aici. Este important să fim împreună în jurul sărbătorilor creștinești, să lăsăm la o parte problemele zilnice, grijile, și să ne împăcăm, să schimbăm o vorbă bună, să ne simțim bine în jurul vetrei, toți deopotrivă, căci ce poate fi mai

frumos decât o comunitate bazată pe respect, toleranță și înțelegere. Vreau să mulțumesc, totodată, celor fără de care acest eveniment nu ar fi fost posibil, și anume: familiilor Matei, Banciu, Stroie, Cucu, Moise, Ardelean, Baroti, Drăgușin, Doina și Pavel din Lisnău. În același timp, țin să mulțumesc părintelui Sebastian Pârnu, care s-a implicat și a susținut fără rezerve proiectul nostru, părintelui Gheorghe Floroiu și, în mod special, familiei Bălan pentru sprijinul financiar și moral oferit. Și, nu în ultimul rând, vă mulțumesc tuturor!"

Momentul sfințirii a făcut parte dintr-un șir mai lung de acțiuni dedicate primei ediții a manifestării intitulate „Zilele Lisnăului”, inițiate de Asociația pentru Dezvoltare Comunitară Durabilă - Alutus, prin președintele său Căătălin Lazăr, în parteneriat cu Primăria comunei Ozun și Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei - Parohia Ortodoxă Lisnău. Acesta a fost urmat „de o agapă frățască la care va fi prilejul nimerit să discutăm și să găsim soluții pentru dezvoltarea rurală a satului Lisnău-Vale”, după cum ne mărturisea principalul inițiator al evenimentului, Căătălin Lazăr, la începutul acestei activități.

Din partea redacției „Condeiu ardelen” nu putem să nu împărtășim speranțele spre mai bine a tuturor locuitorilor satului și să le urăm, sincer și din suflet, succes în proiectul atât de generos pe care și-l propun locuitorii din Lisnău-Vale și Asociația pentru Dezvoltare Comunitară Durabilă - Alutus.

© Condeiu ardelen

locul”, intermediază, acolo unde sunt plasate, legătura oamenilor cu Dumnezeu, potrivit credinței creștine căreia „monumentele purtătoare de cruce și însăși Sfânta Cruce conferă

pe această cale pentru că ați pus mână de la mână și ați reușit astăzi ridicarea și sfințirea acestei troițe, semn al credinței neștrămutate și al rezistenței strămoșilor noștri.

Despărțământul Târgu-Mureș al ASTREI între anii 1913-1922

✎ dr. Felician Suci
(Târgu-Mureș)

Cel de-al doilea președinte al ASTREI, între anii 1867-1875, a fost Ladislau Vasiliu baron de Pop. Sub președinția sa, în anul 1869, au fost create unitățile culturale teritoriale, numite „despărțăminte”, iar subdiviziunile acestora au fost „cercurile”. Stabilindu-se această ierarhie, se putea lucra organizat și articulat în promovarea culturii în rândul populației de naționalitate română, în felul acesta păstrându-se limba română, dar și spiritul românesc. Tot în această perioadă a fost înființată și revista „Transilvania”, ca organ de presă al Asociațiunii, dând astfel posibilitatea răspândirii comunicatelor și materialelor de interes general.

La adunarea generală a IX-a a Asociațiunii transilvane ținută la Șomcuta-Mare, în 11 august 1869, s-a concluzionat și notificat la paragraful XV al protocolului încheiat cu această ocazie - și publicat în revista „Transilvania”, nr. 20 din 1869 - că urmau a fi înființate 22 de despărțăminte cercuale, la numărul de ordine 19 fiind menționat „Muresiu Osiorheiu” - Târgu-Mureș - din scaunul Mureșului. Despărțământul, însă, avea să fie creat doar la 6 iulie 1876.

În procesul verbal al Comitetului Central al Despărțământului Târgu-Mureș, întocmit cu ocazia ședinței acestuia ținută la 8 decembrie 1912, s-a propus dezmembrarea acestui despărțământ în două și înființarea prin desprindere a unui nou despărțământ, respectiv al Râciului, ceea ce s-a aprobat de conducerea Comitetului Central al ASTREI de la Sibiu, prin scrisoarea datată 29 martie 1913, încredințând a duce la îndeplinirea acestui act pe președintele de despărțământ, Nicolae Vulcu. Până la reorganizarea preconizată, conducerea despărțământului Târgu-Mureș a organizat o serie de alegeri la Nirașteu (unde se înființase, de curând, o agen-tură), Râciu, Ulieș, Ceuaș, Mureșeni, Nazna, Bozed, Lechința, Șamșud, Sânmărtinul de Câmpie, Milășel (în ultimele două înființându-se cu ocazia prelegerilor și câte o agen-tură), Band, Pogăceaua, Oroiu-Săsesc, Moișa, Sânișor, Cristur.

În propunerea de divizare a Despărțământului Târgu-Mureș, ulterior restructurării acestuia, urma să-i aparțină 29 de comune.

În cele din urmă, în cadrul Adunării Generale a Despărțământului Târgu-Mureș, ținută la Băla, în data de 13 iulie - calendar nou - 1913, restructurarea și reconfigurarea acestui despărțământ a fost realizată, în componența sa intrând 46 de comune și având 5 agen-turi, președinte devenind dr. Ioan Pantea.

Cu puțin timp înaintea acestui eveniment remarcabil, în data de 8 iunie au fost proiectate a fi ținute prelegeri populare în 6 comune. Din acestea, 3 comune aparțineau „preturii de jos a Mureșului”, iar celelalte 3

la pretura „de sus a Mureșului”. Ambele preturi își aveau sediul la Târgu-Mureș.

„Pretura de sus a adus asupra insinuării alăturate sub -/- decizia de sub 2 -/- și oficiului vice-comitelui, care la Nrul 5404/913 a priori a luat act despre aceasta. Pretura fără a aștepta apelul admis de lege a grăbit să încunoștiințeze despre aceasta și pe cele trei comune, fiind primăriile însărcinate ca să zădărnicească prelegerile cu ajutorul jandarmeriei. Notarul cercul Bojthe a și ambalat cu jandarmii prin Râciu și Sânmărtin, n-au avut însă nici un lucru, căci din partea noastră au fost avizați cei telegrafic interesați despre piedicile ivite.

Contra hotărârii de sub 2 -/- încă din 6 iunie am înaintat apelul de sub 3 -/- - Pretura, cu toate că chestiile de întrunire sunt calificate de urgente, n-a susternut apelul până în 9 iunie, adică după ce a trecut termenul prelegerilor.

Ajungând cauza în apel, a stat la referent nerezolvată până la 25 iunie, și atunci s-a rezolvat numai după ce personal am solicitat aceasta...

Motivele forului prim și al doilea sunt niște absurdități juridice, care în același timp dau dovadă și de o superficialitate nepermisă...”. Sema președintele Despărțământului Târgu-Mureș - Nicolae Vulcu - și era adresată Comitetului Central al ASTREI - Sibiu pentru încunoștiințare.

Noului președinte al despărțământului târgu-mureșean, dr. Ioan Pantea, i se aduceau felicitări din partea conducerii centrale a ASTREI în cadrul ședinței din 7 februarie 1914, pentru programul prelegerilor populare proiectate a fi ținute în cursul anului 1914. Ioan Pantea a apucat să trimită la centru situația despărțământului, din 1914, pe care-l conducea, dar la data publicării acesteia în paginile revistei „Transilvania” în anul 1915, el era deja mobilizat. Un an mai târziu, în noaptea de 14/27 spre 15/28 august (1916), orele 24, s-a declarat mobilizarea, și tot la 14/27 a.c., Consiliul de coroană a hotărât declararea stării de război între România și Austro-Ungaria, decizie ce corespundea angajamentelor asumate în Tratatul de alianță și în Convenția militară încheiată cu puterile Antantei la 4/17 august 1916.

Evident că declanșarea războiului a cutremurat și a bulversat întreaga viață socială. Dacă în anul 1916 Asociațiunea avea 156 de membri fondatori, 497 membri pe viață și 1.026 membri ordinari (în total 1.679), despre anul 1917 nu se poate spune nimic datorită datelor incerte, se știe cu oarecare precizie că la finele anului 1918 avea 7 membri onorifici, 313 membri ai secțiunilor, 181 membri fondatori, 584 membri pe viață și 1.083 membri ordinari (în total 2.168), cărora în anul 1918 li s-au mai adăugat 34 de membri fondatori și 98 pe viață.

Despărțământul Târgu-Mureș, în anul 1917, avea 3 membri pe viață și

9 membri ordinari, iar în 1918/1919, avea 3 membri pe viață și 5 membri ordinari.

Secretarul prefectului județului Mureș-Turda, Ștefan Pantea, fratele președintelui Despărțământului Târgu-Mureș, a trimis o scrisoare Asociațiunii relatând că a intrat în posesia apelului ASTREI din 30 aprilie 1919 adresat lui Ioan Pantea abia de curând, drept care el a trimis un răspuns, la data de 23 august a.c., al cărui conținut a fost reprodus într-un proces verbal al Comitetului Central, în termenii următori:

„Secretarul prefectului județului Mureș-Turda, Ștefan Pantea, prin scrisoarea cu număr de înregistrare 552/1919, trimisă conducerii ASTREI din Sibiu, anunța că fratele său, Ioan Pantea, din Despărțământul Târgu-Mureș al Asociațiunii nu s-a întors nici până azi din prisoarea rusească, vicepreședintele despărțământului, părintele Vasile Tătar, a murit în anul 1916, asemenea și bibliotecarul despărțământului, dr. Băra.

Astfel, prin dureroasele întâmplări, în acest despărțământ fără conducători, nu e cine să reia munca și să înceapă din nou cursul întrerupt prin crâncenul război.

Pentru reconstituirea despărțământului, dl. Pantea recomandă pe preotul din Sântana de Mureș, Ioan Roman, despre care scrie că este cel mai activ intelectual român din numitul despărțământ, și pe care îl crede a fi cel mai potrivit pentru a ști da din nou viață asociațiunii acolo.”

Președintele Asociațiunii, Andrei Bârseanu, însă, dorind să fie sigur de reușita reorganizării, a preferat - așa cum rezultă din apostila sa de pe scrisoarea trimisă de Ștefan Pantea - să apeleze la cel mai înalt reprezentant al statului în județ: „Va fi rugat dl. prefect Dr. Vescan să activeze Despărțământul Târgu-Mureș”.

Prefectul Ioan Vescan a reorganizat despărțământul la data de 1 decembrie 1919, și cu această ocazie a fost ales președinte al despărțământului directorul Liceului „Al. Papiu-Ilarian”, dr. Petru Hetcou. În acest an, Despărțământul Târgu-Mureș avea: 13 membri pe viață, 19 membri activi, 14 membri fondatori și 27 membri ordinari. În anul 1920, același despărțământ avea: 17 membri fondatori, 17 membri pe viață și 85 membri activi.

Ca urmare a decesului președintelui dr. Petru Hetcou, în ședința despărțământului din 1 decembrie 1921, ca succesor a fost ales Simion Gocan, care aidoma predecesorului său, era director al aceluiași liceu - „Al. Papiu-Ilarian”.

Dincolo de obișnuitele conferințe și prelegeri populare, ca o noutate, în paginile ziarului „Ogorul”, din 12 ianuarie 1921, după constatarea generală că „Toate popoarele din lume sunt mândre de trecutul lor, de istoria lor...”, se anunța un eveniment-surpriză: „Despărțământul «Târgu-Mureș» al ASTREI a hotărât să înființeze un muzeu român în Târgu-

Mureș. În scopul acesta roagă pe toți românii de bine să-i stee întru ajutor, cine cu ce poate”. Solicitați erau mai cu seamă intelectualii - preoți, învățători, secretari comunali etc. - și rugați să adune „tot ce cred să fie de interes pentru acest muzeu: cărți vechi, scrisori, țesături și cusături, creștături, vase vechi, bani etc. etc. cine le-a putea înșira pe toate? - și când vor veni la Târgu-Mureș să le aducă la Direcțiunea Liceului „Al. Papiu-Ilarian”, unde se vor aduna și păstra aceste obiecte deocamdată...”.

Delegația merge prin sate pentru a aduna obiecte de colecție, începând chiar din iarna aceasta, erau desemnați Aurel Filimon și consilierul de la Curtea de Apel, Vladimir Mavrodineanu - toate în numele ASTREI. În paralel cu toate acestea, s-au început cursuri pentru analfabeți și „cursuri de corespondență română (pentru negustori și meseriași din oraș) la Liceul „Al. Papiu-Ilarian”. Din cauza supraîncălcării cu muncă, s-a scris un program de lucru special să se lucreze în lunile de iarnă în centrul Târgu-Mureșului, iar în perioada de vară să se extindă și asupra jurului”. Din decembrie 1920, seria de conferințe s-a ținut în sala festivă a liceului pomenit. Cu ocazia adunării generale a Despărțământului Târgu-Mureș al ASTREI, ținută la 1 decembrie 1921, sub conducerea vicepreședintelui - revizor școlar Ieronim Puia - în „casa primăriei”, primarul orașului, dr. Ioan Harșia, se arăta impresionat și saluta „această adunare cu caracter atât de românesc”, la punctul nr. 9 al ordinii de zi, Aurel Filimon propunea ca „în sânul despărțământului să se facă o secțiune care să aibă însărcinarea de a aduna cărți, obiecte și alte lucruri pentru un muzeu local și studii de antichitate”.

În ședința din 3 februarie 1921, comitetul despărțământului îi propunea președintelui Gocan ca bibliotecar și conducător al Muzeului ce urma să ființeze în Palatul Culturii pe profesorul titular al Liceului „Al. Papiu-Ilarian” Emil Uștea, „un tânăr devotat, serios și stimat de toți pentru cunoscuta-i conștiinciozitate”, urmând chiar să i se stabilească și retribuția „din partea numitei direcțiuni responsabile a Ministerului cultelor și artelor”. Gocan, odată cu aceste inițiative pe care le aducea la cunoștință Comitetului Central de la Sibiu, mai solicita și 30 de biblioteci populare „care s-au trimis imediat împreună cu regulamentele”.

Hotărârea inițială de a-l numi pe Uștea drept „conducător al muzeului” ce urma a fi înființat, a fost schimbată de emitentul Simion Gocan, care de dată mai recentă a aflat că „... dl. Aurel Filimon de provenință privatier în Târgu-Mureș, a fost mult timp secretar la Muzeul din București, și deci este nu numai cel mai potrivit pentru experiența ce o are, dar are și o deosebită pasiune și dragoste de antichități, posedând însuși un muzeu frumos. Deci cu onoare Vă rog, să binevoiți

a corecta greșeala mea, și a propune de conducător al Muzeului din Târgu-Mureș pe dl. Aurel Filimon”. De la Sibiu, președintele ASTREI, Andrei Bârseanu, îi dădea încuviințarea lui Gocan de a-l numi în funcție pe Aurel Filimon.

În ședința din 3 martie 1921, una din problemele ridicate și aprobate totodată, era sărbătorirea centenarului revoluției lui Tudor Vladimirescu pentru „matineu” la data de 13 martie. S-a stabilit și un program care să cuprindă patru reprezentații distincte, prețul biletelor în funcție de dispunerea locurilor în sală pentru public, de reducerea cea mai substanțială beneficiind elevii și soldații care plăteau doar 1 leu, precum și ora începerii (15).

Pentru acest eveniment, Primăria a pus la dispoziție gratuit sala mare a Palatului Culturii și programul a fost suplimentat cu o proiecție cinematografică care urma să aibă loc între orele 11-13. Totul însă avea să fie dat peste cap, deoarece „Sărbătoarea română era pusă la 3. Deci pentru aranjarea scenei trebuincioase teatrului, Românii aveau la dispoziție timpul de la 1-2.30, timpul în care toată lumea ia masa, și e evident, că din personalul palatului nimeni nu a vrut să ajute la aranjament, ori să ia bilete.

Urmarea a fost că toți diletanții noștri au jucat teatru fără cortină și au trebuit să stingă toate lămpile în decursul aranjării scenei, dar și să contragă doua acte ale piesei lui Caragiale într-un act.

Toți românii au roșit de rușine văzând astfel pălmuită îndelungă-răbdarea și demnitatea noastră națională.

Veți zice: de ce nu s-a amânat teatrul? Nu s-a putut, fiindcă primăria ne dase sala numai până la 5.30, când avea să urmeze, la ora 6, iarăși cinematograf...

La insistența românilor de aici ni s-a dat și nouă o sală în Palatul Cultural din localitate, unde Societatea «Cântecul Mureșului» își ținea probele de canto. Sala aceasta de când au luat-o Românii în primire - de două luni - încă nu a fost măturată. Administratorul Palatului Cultural cugetă că pentru Valahi este bine și așa”. „Totodată îmi iau voie a vă trimite aici niscaiva notițe din gazeta locală, din cari reiasă, cu ce greutate ne luptăm noi, Românii din Târgu-Mureș, din cauza că administratorul Palatului Cultural e Ungur - care deși a depus jurământul față de Stat, tot ungur a rămas - și ne pune piedici unde și când poate.

De aceea, cu toată onoarea și cu multă insistență Vă rog, să binevoiți a Vă întrepune la locurile competente, ca acest om să fie înlocuit de urgență, cu un Român.”

Scrisoarea, Simion Gocan o trimetea la Sibiu președintelui Andrei Bârseanu, la data de 25 martie 1921.

Probleme legate de viitorul muzeu aveau să fie reluate în ședința extraordinară a despărțământului care s-a ținut la 25 aprilie a.c.. Ajungându-se la punctul 3 al ședinței -

„Patriotismul nu-i brătară sau papion sau pălărie. Să-l porți sau nu. Să-ți se pară că-ți vine sau nu-ți vine, ție. Te naști cu el. Ți-e-n datul sortii. N-ai cum să-l lepezi de pe tine. Îl porți ca pe-o cămaș-a morții, nu-l cumperi de la curți străine. Și de vândut n-ai cum să-l vinzi. E un fel de suferință crestată dureros pe grinzi de suflet vechi și de credință. Aud și văd, citesc și tac cuprins de-o silă ancestrală. Plâng de rușine c-am fost dac și c-am ajuns acum zăbală în gura știrbă a nu știu cui, care-mi molfăie mândria și-mi bate lacrimile-n cui și-mi răstignește poezia.”

(Tudor Gheorghe)

„Chestiunea muzeului” -, consilierul Mavrodineanu aducea cu satisfacție la cunoștința celor prezenți că „întreg județul e plin de rămășițe românești și trebuiesc făcute săpături în mai multe locuri”. Cerea luarea de măsuri ca de la Teleky din Gornești să fie obținute „pietrele și sculpturile romane”. Cerea să se afle și numele unui profesor ungur din această localitate, cărui un preot român i-ar fi dat o psaltire de-a lui Coresi, și cerea imperativ „să se afle numele profesorului și să se câștige cartea cu orice preț”. Propunea, de asemenea, ca bisericile vechi, părăsite, să fie cercetate și să fie adunat tot ceea ce reprezintă valoare pentru muzeu. Pentru „cele 6 piese romane”, personal a intervenit la primărie să fie cedate, și odată obținute „să se așeze deocamdată în interiorul edificiului «Al. Papiu-Ilarian»”. Pentru că în această problemă încă nu se primise răspuns de la primărie, i se cerea directorului Gocan să intervină el.

În hotărârea luată în această ședință, s-a stabilit că în „chestia muzeului”, la Gornești vor descinde generalul Munteanu, prefectul Adrian Popescu, Filimon și Mavrodineanu.

Fiindcă s-a ridicat și problema brațelor de muncă pentru săpăturile arheologice de la Voiniceni și Cristur, generalul Munteanu a promis concursul soldaților, la care se sconta pe ajutorul de la centru (Sibiu).

Pentru cercetarea bisericilor, se cerea punerea la dispoziție a automobilului doctorului Tilea și cel al prefectului.

Desigur, nu au fost neglijate nici celelalte probleme, cum ar fi formarea unui club sportiv, situația țăranilor de la marginea orașului, conferințele etc..

La 2 mai 1921, Simion Gocan îi trimite o scrisoare de mulțumire președintelui Andrei Bârseanu la Sibiu,

în care îi arată „că după ce - cum ulterior am aflat - primăria orașului a primit însărcinarea și ajutorul material pentru fondarea muzeului... Despărțământul însă își va da tot concursul și la înfăptuirea acestui muzeu, a cărui paternitate revine tocmai despărțământului ca idee și ca inițiativă”.

Cu mult suflet și dărnicie se arăta a fi Paul Brătășanu din București, care dorea să pună la dispoziție județului Mureș-Turda 100 de biblioteci populare, biblioteci ce urmau, în final, să ajungă în comune. Ca urmare a mutării președintelui Simion Gocan la Oradea Mare începând cu 1 septembrie 1921, unde fusese numit în funcția de director regional, aceste biblioteci populare și alte câte 50 de cărți pentru fiecare comună oferite de Comitetul Asociațiunii urmau să fie expediate pe adresa revizorului școlar Ieronim Puia din Târgu-Mureș sau la Comitetul despărțământului de aici. Brătășanu, oficial, venea în acest an în acest județ pentru a organiza 106 școli românești. Tot în această scrisoare a sa, datată 2.XI.1921, scria că deja pornește din București cu foarte multe cărți „pentru onorarea acestor Biblioteci cum și pentru Biblioteca Centrală Târgu-Mureș; de asemenea Materiale Didactice, Hărți, Tablouri Istorice, Icoane, Fotografii și Cărți didactice pentru copii școlari vor sosi în Târgu-Mureș și 45 de colete pentru Bisericele Românești în Decembrie. Toate aceste bunuri ce am colectat și contribuit voi distribui cu o frumoașă și mărețată sărbătoare Românească culturală la care sper că va asista și Majestatea sa Regele și Prințul moștenitor; sper și rog Onorata Asociațiune să ne onoreze cu prezența unei delegațiuni la Târgu-Mureș în ziua de 20 Noiembrie...”.

În ședința Comitetului Central al

Asociațiunii, ținută la data de 17 noiembrie 1921, s-a luat hotărârea de a trimite 100 de biblioteci populare de câte 50 de volume pentru comunele județului Mureș-Turda. Cât privea prezența unei delegații, s-a hotărât ca aceasta să participe în frunte cu însuși președintele Andrei Bârseanu.

În cele din urmă, Asociațiunea a fost reprezentată de secretarul general Ioan Georgescu la serbarea ținută, în 2 decembrie 1921, la Târgu-Mureș, în ciuda faptului că însuși prefectul județului a stăruit printr-o telegramă ca președintele Bârseanu să participe personal și confirma totodată primirea celor 100 de biblioteci.

Paul Brătășanu îi scria și el lui Andrei Bârseanu pe data de 5 decembrie a.c., mulțumind pentru trimiterea celor 100 de biblioteci, și își exprima regretul că la evenimentul „Majestăților lor Regale nu au putut participa, dar dacă vor veni la primăvară voi mai face și atunci tot ce voi mai putea și desigur că Guvernul mă va ajuta mai mult cu acea ocazie...”. Sunt cuvintele unui om profund decepționat de situația mult mai prozaică a evenimentului și încerca o ipotetică autoconsolare: „dacă vor veni la primăvară”. Cât privește cele 45 de clopote, ele au fost sfințite în Piața orașului Târgu-Mureș la data de 11 decembrie, la ora 10, și tot atunci au fost distribuite 125 de biblioteci populare de aproximativ 400 de volume fiecare, hărți, tablourile istorice și drapelele pentru fiecare școală etc., așa cum era și promis.

De asemenea, au fost distribuite cărți școlare pentru clasele complete, ceea ce a însemnat acoperirea necesarului a 900 de copii de pe cuprinsul județului.

Secretarul despărțământului Târgu-Mureș, prof. dr. Ioan Bozdog,

nemulțumit de faptul că în lipsa unui președinte „frumosul spor al elanului trecut” riscă să se piardă, îi scria președintelui Bârseanu să-l roage pe vicepreședintele despărțământului Ieronim Puia - care în calitatea de revizor școlar era mult prea ocupat cu problemele legate de învățământ -, să convoace o adunare de reorganizare. În același timp, Bozdog, care era și profesor la Liceul - de-acum atât de cunoscut - „Al. Papiu-Ilarian”, după ce arăta că „am înființat la liceul nostru biblioteci de clasă (până acum în 3 clase) din donațiile de cărți ale elevilor și spre a-i încuraja și mai mult aș crede să li se doneze și de către despărțământ câte o bibliotecă din cele care mai stau la dispoziție. Aștept încuviințarea Dumneavoastră în acest sens”. Scrisoarea este datată 9.III.1922.

Atât apostila de pe scrisoarea lui Bozdog, cât și mai apoi în scrisoarea trimisă de la Sibiu acestuia, răspunsul era unul aprobativ, „... de a se dăru, de către despărțământul Târgu-Mureș al Asociațiunii bibliotecelor de clasă înființate la liceu pe seama elevilor câte o bibliotecă poporală din cele care vă mai stau la dispoziție”, iar în calitatea de secretar i se solicita să stăruie pentru organizarea despărțământului, scop în care a fost rugat și Ieronim Puia „încă din 9 martie”. Ca urmare, în Adunarea Generală ordinară din 18 aprilie 1922 a Despărțământului Târgu-Mureș, a fost ales ca președinte Ion Cheri, care era director al Liceului „Al. Papiu-Ilarian”.

În acest cadru, Aurel Filimon și-a ținut conferința referitoare la însemnătatea arheologiei în acest județ, precizând că aici sunt „urme bogate ale Dacilor și Romanilor (cimitirele din Sfânta Ana și Târgu-Mureș), bogăție de folclor, numismatică și face

un apel pentru constituirea unei societăți istorico-arheologice”.

În raportul secretarului Ioan Bozdog către Adunarea Generală a Despărțământului Târgu-Mureș, ținută la 18 aprilie 1922, el arăta că factori culturali responsabili au luat „sub centrala sa 124 de biblioteci populare... aflate sub controlul despărțământului”. Organizarea acestora era în derulare. Indicațiile de până în decembrie 1921 erau de a se lucra pentru intelectualii, meseriașii și publicul din oraș. În activitatea de conferințiere însă, astriștii au fost reținuți de comitetul Casinei înființate, care plănuia o serie de conferințe care aveau să fie ținute și erau aproape aceleași cu ale despărțământului, ceea ce s-a întâmplat, de asemenea, și cu „Liga poporului”.

Împlinindu-se 3 ani de la ultima alegere a comitetului, conform statutelor, Ioan Bozdog cerea să fie „descărcat de gestiune” și să fie ales un nou comitet.

Prof. dr. Ioan Bozdog avea să ajungă el însuși președinte al despărțământului reorganizat în adunarea din cadrul propriu, la 24 mai 1925. Până atunci, ca și după aceea, greutățile de sărăcie, uneori de neseriozitatea oamenilor, dar constant de etnicii maghiari, au determinat existența unor perioade rele și bune, și mereu cu aducerea aminte a versurilor unui autor al cărui nume nu a fost precizat niciodată, însă au fost rostite în Adunarea Generală a Despărțământului Târgu-Mureș, ținută la 1 decembrie 1921, sub conducerea revizorului școlar, aici în calitate de vicepreședinte, care le-a și rostit:

**„Neam român din patru unghiuri
Fruntea ți-o ridică sus!
Căci din somnul cel de moarte
Înviat-ai ca Iisus!”.**

Memoria documentelor

În amintirea lui Avram Iancu

✎ prof. Alexandru Ciubică
(Târgu-Mureș)

În anul 1924, se împlinea un secol de la nașterea „Craiului Munților” și o jumătate de veac de la trecerea sa în eternitatea Istoriei Românilor. Omagierea personalității sale, atunci, în condițiile noi, ale României reîntregite, a fost complexă, de la manifestările școlare, la amplasarea de busturi și statui și până la amplele festivități comemorative de la Țebea, onorate de prezența Familiei Regale a Țării.

Presa timpului a ilustrat sentimentul general de mândrie națională provocat de amintirea acestui erou al românilor transilvăneni, dar a susținut și inițiativele publice de ridicare a unor monumente întru cinstirea sa.

Astfel, în publicația „Mureșul”, Anul III, Nr. 9, din 20 aprilie 1924, p. 1, regăsim un articol evocativ (nesemnlat), având titlul de mai sus și care se constituie într-o emoționantă schiță de portret, cu punctarea calităților și a meritelor sale, dar și cu evidențierea destinului său nefericit, urmărit fiind de ura neprietenilor, în viață, dar și dincolo de mormânt. Iată, *in extenso*, textul acestui articol:

„Sărmanul Iancu! Puțini eroi ai noștri au avut soarte atât de tristă, ca el. Inteligent, frumos, simpatic, cu maniere alese, cu avere frumoasă, și, ca avocat, cu cunoștințe și legături întinse, el ar fi fost chemat să ajungă foarte departe în viață și societate - un adevărat „craiu al munților”, a cărui

bogăție și fericire să o fi invidiat toți, dacă nu renunța el cu totul la binele și fericirea sa personală și nu se sacrifică cu desăvârșire pentru binele neamului! Sunt cunoscute cuvintele rostite de marele erou, când l-a întrebat colonelul baron Heydte, șeful guvernului ardelean, ce dorință ar avea pentru persoana sa? Întrebare la care Iancu a răspuns: «Pentru persoana mea nu doresc absolut nimic. M'am luptat pentru tron și pentru neamul românesc, nu pentru favori personale».

Și totuși, un astfel de om idealist, de nobil visător, a fost maltratată și batjocorit în chipul cel mai infam. El, salvatorul tronului habsburgic împotriva răsculaților unguri, el, care a fost îmbiat pentru persoana sa cu distincții, ranguri și pensii mari, el a fost prins și aruncat în temnița din Alba-Iulia ca orice făcător de rele în aceeași temniță unde au mai robit înainte de el Horia, Cloșca, Crișan și Ecaterina Varga; într-o după amiază, când și robii aveau voie să se plimbe și să se desfăteze în aerul și lumina lui Dumnezeu, ce-i trăsni prin cap supraveghetorului temniței, Hohn? Să-i scurteze lui Iancu și celorlalți robi timpul de plimbare, ca să aibă el cu atât mai mult timp de petrecere. Iancu s'a împotrivit. Urmarea a fost că Hohn a pus să-l ferece în lanțuri și, astfel legat, l-a palmuit peste față.

Nu-i mirare, că bietul om pierzându-și orice credință în adevăr și dreptate, în cin-

Avram Iancu, avocat

stea și omenia nemțească, când a ieșit din temniță și-a pierdut mințile și umbra trist, cuprins de o adâncă melancolie, din sat în sat. Fluierul era tovarășul său nedespărțit. Lui îi împărtășea toată jalea sa și a neamului său. Se spune, că în clipele lui senine zicea către prietenii, cari îl întrebau despre întâmplările din 1848: «Eu nu sunt Iancu.

Eu sunt numai umbra lui Iancu. Iancu a murit!».

Și bietul de el, nici după moarte n'a avut soarte mai bună. Ziarele, revistele și cărțile străine nu-l mai scoteau din „canalie”, „duh necurat”, „șef de bandă de tâlhari” etc.. Iar când Românii au început să colecteze bani, ca să-i ridice un monument la mormânt, guvernul unguresc de pe vremuri pur și simplu a oprit orice colectă, amenințând că va confisca întreaga sumă, dacă se continuă. Și când, cu toate acestea, niște studenți universitari dela Cluj au îndrăsnit să pună pe mormântul lui o coroană de flori cu mândrul nostru tricolor, ei au trebuit să plece peste munți în țara românească, fiindcă aici, la ei acasă, nu mai aveau loc în nici o școală.

Acum e timpul să se repare această mare nedreptate a celui mai nedreptățit dintre marii noștri oameni”.

De aceea, redacția își îndemna cititorii, în partea finală a articolului, să participe la extragerile loteriei organizate de ASTRA, din ale cărei beneficii ar fi urmat să se ridice un monument lui Avram Iancu în ținutul Apusenilor:

„Asociațiunea din Sibiu vrea să ridice din veniturile loteriei sale, între altele, și o statuie, demnă de marele erou, în creierii Munților Apuseni. De aceea, e dator tot Românul și omul adevărat să cumpere cât mai multe bilete dela această loterie cu menire așa de nobilă”.

„Deși trebuie tratată conform legilor, secuimea este un ghimpe în mijlocul țării noastre. Și nu țin a-i preface în buni români, dar cel puțin să-i deprind cu țara aceasta; să nu stea ariciul acolo, băgat în cuibul lui, ci să-l scoți din văgăună, să vină să vadă românul la față; să nu-și închipuie că românul e numai un funcționar, un jandarm, un soldat; din contră, să-l vadă la față că e un om zdravăn, cu calități și însușiri pe care un secu, adesea și el un român deznaționalizat, s-ar putea să nu le aibă! Ceea ce ați început sunt lucruri bune, dar este un început; trebuie dărmată bariera și orice ne amintește faptul că poporul românesc a trăit în provincii create și dominate de străini trebuie să dispară!”

(Nicolae Iorga)

8 noiembrie

†) SOBORUL SFINȚILOR ARHANGHELI MIHAIL ȘI GAVRIIL

O SABIE ȘI UN CRIN, DE STRAJĂ LA POARTA CERULUI

„Cela ce faci pe îngerii Tăi duhuri și pe slugile Tale pară de foc”

(Psalm 103, 5)

Iubiți credincioși, frați întru Domnul nostru Iisus Hristos cel Înviat, Biserica noastră creștin-ortodoxă dreptmăritoare prăznuiește, o dată pe an, pe Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil împreună cu soborul tuturor îngerilor. Prin cuvântul „arhanghel” înțelegem „mai mare peste înger” sau „cel dintâi dintre înger”. Iar „înger” înseamnă „vestitor”, pentru că îngerii vestesc pe pământ și fac cunoscută oamenilor voia lui Dumnezeu. Îngerii sunt „duhuri slujitoare”, cum spune proorocul David: „Cela ce faci pe îngerii Tăi duhuri și pe slugile Tale pară de foc” (Psalm 103, 5). Ei au fost creați de Dumnezeu mai înainte de om și de lumea văzută, dar nu prin cuvânt, ci numai cât a gândit, Dumnezeu i-a și creat.

Îngerii sunt împărțiți, după cum spun Sfinții Părinți, în nouă cete, și fiecare ceată are o anumită misiune de împlinit în cer și pe pământ. Îngerii sunt duhuri, adică au trupuri nemateriale, nemuritoare sau, cum spune Sfântul Apostol Pavel, au „trupuri cerești”, adică trupuri îngerești, care sunt deosebite de cele pământești și sufletești ale oamenilor, care sunt muritoare. Scopul principal pentru care au fost creați îngerii, care formează lumea nevăzută, este pentru a-L slăvi neîncetat pe Dumnezeu. Apoi, pentru a împlini întru toate voia Lui, pentru a face cunoscută oamenilor voia lui Dumnezeu și pentru a ajuta pe oameni să îplinească poruncile Lui.

Au fost cazuri atât în Legea Veche, cât și în legea Darului, când oamenii au făcut din îngerii idoli și îi adorau, adică se închinau lor ca lui Dumnezeu (IV Regi 17, 16). Biserica din început a combătut acest eres, învățând că îngerii nu sunt creatorii lumii, ci sunt duhuri create de Dumnezeu pentru a împlini voia Lui.

Sfinții Părinți au fixat, însă, o zi de cinstire închinată Sfinților Înger și Arhangheli, pentru că ei ne ajută să cunoaștem voia Domnului și s-o putem împlini. Această zi este 8 noiembrie, pentru că numărul 8 este simbolul vieții veșnice; iar noiembrie este a noua lună de la creație, care s-a săvârșit în luna martie, ca un simbol al celor nouă cete îngerești.

Dintre toți Sfinții Părinți cel mai bine vorbește despre îngerii Sfântul Dionisie Areopagitul, ucenicul Sfântului Apostol Pavel. El spune că îngerii se împart în nouă cete, fiecare având numele și misiunea sa. Cetele îngerești sunt împărțite în trei ierarhii sau grupe, și anume: ierarhia cea mai de sus, aproape de Preasfânta Treime, este formată din Serafimi, Heruvimi și Tronuri. Ei stau în jurul tronului lui Dumnezeu înconjurati în văpaie de foc și fac cunoscută voia Lui îngerilor de mai jos. Ierarhia din mijloc este formată din Domnii, Puteri și Stăpâni, cum îi numește și Sfântul Apostol Pavel, vasul cel ales al lui Hristos. Ei domnesc peste îngerii de mai jos și stăpânesc puterile iadului și întreg universul. Ierarhia cea mai de jos este formată din Începătorii, Arhangheli și Înger. Aceștia sunt cei mai aproape de oameni, cărora le fac cunoscută voia lui Dumnezeu și-i ajută să scape de cursele și atacurile îngerilor răi, adică de ispitele și amăgirile diavolilor.

După Serafimi, stau înaintea lui Dumnezeu înțelepții Heruvimi, cei cu ochi mulți, care, mai mult decât alte cete de mai jos, strălucesc neîncetat cu lumina înțelegerii și a cunoștinței de Dumnezeu. Heruvimii fiind luminați în tainele lui Dumnezeu, ale cunoștinței adâncului și înțelepciunii divine, luminează și pe alții; căci însuși numele de „Heruvim”, în aceeași limbă evreiască, se tâlcuiește „multă înțelegere” sau „revărsare

de înțelepciune”. Prin Heruvimi se revărsă înțelepciunea cea de sus și se dă ochilor sufletești luminare spre cunoștința lui Dumnezeu.

Ceata Puterilor cerești împlinește fără odihnă voia cea tare și puternică a Domnului Savaot, stă-

cei care înmulțesc sfânta credință între oameni luminând înaintea lor cu lumina Sfintei Evanghelii, descoperindu-le tainele credinței celei drepte”.

Ceata cea mai apropiată de oameni este ceata Îngerilor. Aceș-

conștiința noastră ne spune când facem bine și când facem rău, tot așa și acest înger al lui Dumnezeu, îngerul păzitor al vieții noastre, ne inspiră gândurile bune, gândurile frumoase, gândurile mântuitoare și astfel simțim că suntem îndemnați, îmboldiți la un lucru sfânt, la un lucru bun. Să ascultăm, așadar, de glasul lui!

Știu de la mama... care-mi spunea: „Dragul mamei, fiecare din noi avem câte o prezență, de-a dreapta îngerul păzitor și de-a stânga vrăjmașul diavol. Îngerul ne îndeamnă la bine, vrăjmașul la rău”. Să ne gândim bine la acest lucru, că-i foarte adevărat. Așa învăță și sfânta Biserică dintotdeauna.

Tot mereu, iubiților, avem și un martor rău al vieții noastre, care notează faptele rele, ne îndeamnă să le facem și le notează. Și va veni cândva cu acest teanc de păcate și răutăți ale noastre și le va pune pe cântarul acela al dreptății dumnezeiești. Îngerul sfânt vine cu faptele bune, dacă sunt, însă cel rău vine cu faptele urâte și rele și le pune și apasă cântarul în jos, și așa coborâm și noi în jos.

De aceea, de-a lungul vieții noastre, în amintirea sfinților arhangheli și păzitori ai vieții noastre, să ne străduim a face bine, cât putem noi, știind că binele nostru se înscrie, se înregistrează și cândva se vor desfășura și aceste secvențe din viața noastră bună și vom merge la bine; ca nu cumva făcând răul, să avem parte de vrăjmașul care e foarte dornic să ne târască în jos, să se simtă bine că a mai câștigat încă un suflet sau mai multe.

Frați creștini, vă îndemn și vă rog, citiți cât de des canonul către sfântul înger păzitor, veți simți aievea prezența lui în cele ce spuneți. Și acum am să vă spun ceva, atunci când vrei să întreții o prietenie cu cineva, ori îi scrii, ori îi vorbești, ori îi urezi ceva și atunci se întreține această prietenie cu acea persoană pe care o dorești să fie aproape de tine, măcar în mintea și în inima ta. Aceste prezențe cerești așteaptă și ele să fie întreabate, să fie cerute, să fie rugate, să fie chemate. Chemați, frați creștini și surori creștine, pe acești prieteni buni și calzi și duioși și binefăcători ai vieții noastre, pe acești îngerii păzitori de-a lungul vieții fiecăruia din noi. Fie ca Tatăl Cel Cerească să asculte rugămintele noastre ale fiecăruia, ca prin sfinții Arhangheli și păzitori ai vieții noastre, să avem mijlocire la tronul Său. Să ne rugăm ca Arhangheli să ne păzească țara noastră și să ne lumineze mintea și sufletul întru pace și bunăînțelegere. Amin.

Pr. Ioan Gavrilă
Parohia Chichiș, ROMÂNIA

pânește planetele și stelele universului; dă oamenilor puterea proorociei și darul facerii de minuni și îi ajută pe creștini să rabde cu tărie necazurile vieții și să păzească poruncile lui Hristos.

Ceata Stăpâniilor se numește așa pentru că acești îngerii au mare stăpânire peste diavoli. Ei risipesc stăpânirea lor și izbăvesc pe oameni să nu cadă în ispitele cele cumplite care îi duc la moarte și la osânda iadului.

În ierarhia cea mai de jos, prima ceată este a Începătorilor. Se numesc așa pentru că ei stăpânesc pe îngerii care sunt sub ascultarea lor, făcându-le cunoscută voia lui Dumnezeu. Ei au misiunea de a îndrepta toată lumea; ei păzesc țările, tronurile celor ce conduc; ei păzesc hotarele neamurilor, orașele, cetățile, satele, limbile, bisericile și păstorii de suflete. Ei îi ajută pe cei ce conduc popoare și Biserici să facă voia lui Dumnezeu și să nu asuprească pe cei de sub ascultarea lor. Arhangheli au misiunea de a vesti oamenilor tainele cele mari ale lui Dumnezeu, de a descoperi proorociile cele înalte ale îngerilor. Sfântul Grigorie Dialogul zice despre Arhangheli: „Aceștia sunt

tia vestesc oamenilor tainele lui Dumnezeu și voințele Lui cele mai mici chiar, povățuindu-i să trăiască în dragoste, în fapte bune și cu dreptate, împlinind întru toate voia Domnului. Îngerii sunt rânduiți să păzească pe fiecare credincios, căci de la botez, fiecare creștin are un înger păzitor. Pe cei buni îngerii îi ajută să nu cadă, iar pe cei căzuți îi ridică, prin pocăință și spovedanie, și niciodată nu ne lasă pe noi, deși uneori greșim. Îngerii sunt gata să ne ajute întotdeauna numai să voim și să cerem ajutorul lui Dumnezeu.

Dintre toți aceștia, această ceată e ceata îngerilor, păzitori ai vieții noastre. De la botez, fiecare din noi avem strajnic un înger păzitor. Acest înger păzitor al fiecăruia din noi este martorul vieții noastre, merge cu noi când călătorim, stă cu noi când ne odihnim. E martor la faptele bune și la faptele rele. Când facem lucruri rele, el plânge, se întristează, pentru că știe ce ne așteaptă. Când facem fapte bune, se bucură tare mult de vrednicia noastră. Pe acești îngerii păzitori, iubiților, să-i chemăm mereu în sprijinul nostru, în viața noastră cea de toate zilele și să ne gândim că totdeauna, așa cum

SFINȚII ÎNGERI

În atotînțelepciunea Sa, Dumnezeu a creat, Ființe spirituale cu rostul de a-L lăuda. Pe calea vieții pământești ei sunt mereu sfătuitori, Fiindu-le oamenilor cei mai fideli ocrotitori.

Primind de la Sfântul Botez un ager înger păzitor, Șoptește conștiinței noastre împotriva vrăjmașilor. Transmite îndemnurile bune spre faptele folositoare, Păzind grădina sufletului de cursele înșelătoare.

Toate oștile cerești, Scaunele, Domeniile, Începătorii, Stăpâniile, Puterile, Heruvimii cei cu ochi mulți, Serafimii cei cu câte șase aripi și Îngerii Slăvesc continuu pe Dumnezeu, puternicul Stăpân al lumii.

Viața creștinului virtuos este o lungă înfruntare, Între intențiile bune și pornirile păcătoase. Să-L ascultăm pe Domnul milei, Proniatorul tuturor, Având un zid de apărare, sfântul înger păzitor.

Pr. Ioan Ovidiu Măciucă
Parohia Covasna, ROMÂNIA